

Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
EVGENI TANCHEV
föredraget den 11 april 2018¹

Mål C-600/16 P

**National Iranian Tanker Company
mot**

Europeiska unionens råd

”Överklagande – Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik – Restriktiva åtgärder mot Islamiska republiken Iran i syfte att hindra kärnvapenspridning – Frysning av tillgångar – Talan om ogiltigförklaring – Beslut om återuppförande i förteckningen sedan det ursprungliga beslutet om uppförande i förteckningen ogiltigförklarats av EU-domstolen i sak – Artikel 266 FEUF – Allmänna unionsrättsliga principer – Grundläggande rättigheter – Rätt till ett effektivt rättsmedel – Artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artikel 6.1 och 13 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna”

I. Inledning

1. I förevarande mål har domstolen ombetts att på nytt ta ställning till om de restriktiva åtgärder som rådet vidtagit i syfte att förbjuda Islamiska republiken Iran (nedan kallad Iran) att uppfylla sina internationella skyldigheter i fråga om sin kärnvapenspridning är förenliga med unionslagstiftningen, men även en ny fråga har uppkommit. De restriktiva åtgärderna i fråga avser ett beslut som rådet antagit om att återuppföra en enhet i förteckningen, vilket ledde till en frysning av enhetens tillgångar. Detta beslut fattades inte långt efter det att det ursprungliga beslutet om uppförande i förteckningen förklarats olagligt av tribunalen, vilket i enlighet med artikel 266 FEUF medförde en skyldighet för rådet att ”vidta de åtgärder som krävs” för att följa tribunalens dom. Den nya frågan är följande: När rådet reagerar genom att återuppföra enhetens namn i förteckningarna på grundval av samma villkor för uppförande i förteckningen, och när den faktiska situationen inte har ändrats i sak, utgör detta ett åsidosättande av bland andra unionsrättsliga principer, enhetens rätt till ett effektivt rättsmedel med avseende på det ursprungliga beslutet om uppförande i förteckningen, som garanteras genom artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan)?

2. Detta är den centrala frågan i förevarande överklagande som ingetts av National Iranian Tanker Company (nedan kallat NITC) mot den dom som Europeiska unionens tribunal meddelade den 14 september 2016, National Iranian Tanker Company/rådet (T-207/15, EU:T:2016:471) (nedan kallad domen i målet NITC II), varigenom tribunalen ogillade den talan om ogiltigförklaring som väckts av NITC mot vissa åtgärder om återinförande av NITC i EU:s förteckning över personer och enheter vars tillgångar och ekonomiska resurser skulle frysas inom ramen för de restriktiva åtgärder som vidtagits mot Iran i syfte att hindra spridning av kärnmaterial (nedan kallade restriktiva åtgärder mot Iran).

¹ Originalspråk: engelska.

3. NITC har som första grund gjort gällande att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den i punkterna 45–64 och 68 i domen i målet NITC II fann att rådets beslut om att återuppföra enheten i förteckningen inte strider mot principen om rättskraft, rättssäkerhetsprincipen, principen om berättigade förväntningar, principen om att ett avgörande är slutgiltigt, eller rätten till en rättvis rättegång i artikel 47 i stadgan.

4. Kärnan i NITC:s argument är påståendet att så länge som rådet har obegränsad befogenhet att omarbete den rättsliga kvalificeringen av samma påståenden om faktiska omständigheter för att uppfylla ett villkor för uppförande i förteckningen, under de omständigheter under vilka tribunalen genom en lagakraftvunnen dom slog fast att dessa påståenden om faktiska omständigheter inte motiverade det första beslutet om uppförande i förteckningen och omständigheterna inte har ändrats sedan det första beslutet om uppförande i förteckningen antogs, förlorar den rätt som tillkommer en part till ett verkligt och effektivt rättsmedel med avseende på den första domen sitt innehåll. Så är fallet enligt NITC, eftersom den parten är tvungen att väcka en ny talan vid domstolen med avseende på i huvudsak samma faktiska och rättsliga omständigheter, vilket står i strid med rättsstatsprincipen i unionens rättsordning.

5. Rådet har bestritt NITC:s argument främst med hänvisning till domarna i målen Kadi,² OMPI³ och Interporc⁴ och befogenheten att företa skönsmässiga bedömningar enligt artikel 266 FEUF med avseende på de åtgärder som rådet kan vidta vid en ogiltigförklaring av unionsdomstolen enligt artikel 264 FEUF.

6. I enlighet med EU-domstolens begäran kommer jag i förevarande förslag till avgörande att fokusera på den första grunden.

7. Det bör noteras att detta överklagande är det första i en rad mål som för närvarande är anhängiga vid domstolen där en klagande gör gällande att EU:s struktur vad avser rättsmedel, åtminstone i fråga om restriktiva åtgärder, kräver en ny tolkning mot bakgrund av rätten till ett effektivt rättsmedel och andra unionsrättsliga principer.⁵ Därför ges domstolen i förevarande mål tillfälle att utveckla sin rättspraxis, om detta är nödvändigt för att säkerställa ett effektivt domstolsskydd för enskilda i Europeiska unionen.

II. Bakgrund till målet

8. NITC är ett iranskt bolag som transporterar råolja och gas. Det driver en av de största oljetankersflottorna i världen. Oljetankfartyg är fartyg som är konstruerade för bulktransport av olja.

9. Efter flera resolutioner om åtgärder för att förmå Iran att fullgöra sina internationella skyldigheter i fråga om kärnvapenspridning, antog Förenta nationernas säkerhetsråd (nedan kallat säkerhetsrådet) den 9 juni 2010 resolution 1929 (2010) (nedan kallad resolution 1929), varigenom strängare åtgärder vidtogs mot Iran. Säkerhetsrådet noterade att "[d]et finns en potentiell koppling mellan Irans inkomster från energisektorn och finansieringen av Irans spridningskänsliga kärntekniska verksamhet".⁶ Den 17 juni 2010 anmodade Europeiska rådet rådet att vidta åtgärder för att genomföra resolution 1929 och åtföljande åtgärder som bland annat skulle fokusera på viktiga sektorer inom olje- och gasindustrin.⁷

2 Dom av den 3 september 2008, Kadi och Al Barakaat International Foundation/rådet och kommissionen (C-402/05 P och C-415/05 P, EU:C:2008:461), och dom av den 18 juli 2013, kommissionen m.fl./Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P och C-595/10 P, EU:C:2013:518).

3 Dom av den 23 oktober 2008, People's Mojahedin Organization of Iran/rådet (T-256/07, EU:T:2008:461).

4 Dom av den 6 mars 2003, Interporc Im- und Export/kommissionen (C-41/00 P, EU:C:2003:125).

5 Se dom Bank Tejarat/rådet (C-248/17 P, ännu ej avgjord av domstolen), och dom Islamic Republic of Iran Shipping Lines m.fl./rådet (C-225/17 P, ännu ej avgjord av domstolen).

6 Förenta nationernas säkerhetsråd, resolution 1929 (2010), som antogs av säkerhetsrådet på dess 6335:e möte den 9 juni 2010, skäl 17.

7 Europeiska rådets slutsatser, EUCO 13/10, av den 17 juni 2010, bilaga II "Förklaring om Iran", punkt 4.

10. Den 26 juli 2010 antog rådet beslut 2010/413/Gusp om restriktiva åtgärder mot Iran och om upphävande av gemensam standpunkt 2007/140/Gusp (nedan kallat beslut 2010/413).⁸ Beslutets bilaga II innehåller en förteckning över de personer och enheter – utöver dem som angetts på FN-nivå – vars tillgångar och ekonomiska resurser ska frysas.⁹

11. Den 23 januari 2012 antogs rådet beslut 2012/35/Gusp om ändring av beslut 2010/413 (beslut 2012/35)¹⁰ för att skärpa de restriktiva åtgärderna mot Iran som svar på dess allvarliga och allt djupare oro över karaktären hos Irans kärntekniska program.¹¹ I skäl 13 i det beslutet anges att åtgärder för frysning av penningmedel ”bör tillämpas på flera personer och enheter som tillhandahåller sådant stöd till Irans regering som möjliggör för den att bedriva spridningskänslig kärnteknisk verksamhet eller utveckla system för kärnvapenbärare, *särskilt personer och enheter som tillhandahåller ekonomiskt, logistiskt eller materiellt stöd till Irans regering*”.¹²

12. Genom beslut 2012/35 lades härvid följande punkt till artikel 20.1 i beslut 2010/413, vilken rör frysning av penningmedel tillhörande följande personer och enheter:

”c) andra personer och enheter som inte omfattas av bilaga I men som *ger stöd till Irans regering* samt personer och enheter som är förbundna med dessa, enligt förteckningen i bilaga II.”¹³

13. Den 23 mars 2012 antog rådet förordning (EU) nr 267/2012 om restriktiva åtgärder mot Iran och om upphävande av förordning (EU) nr 961/2010 (nedan kallad förordning nr 267/2012).¹⁴ I syfte att genomföra artikel 20.1 c i beslut 2010/413 (ändrat genom beslut 2012/35)¹⁵ föreskrivs i artikel 23.2 i förordning nr 267/2012 frysning av tillgångar och ekonomiska resurser som tillhör de personer, enheter och organ som förtecknas i bilaga IX till förordningen, om vilka det har fastställts att de

”d) är andra personer, enheter eller organ som *tillhandahåller stöd, t.ex. materiellt, logistiskt eller ekonomiskt stöd till Irans regering*, och personer och enheter som är associerade med dem.”¹⁶

A. Det första uppförandet i förteckningen

14. Den 15 oktober 2012 antog rådet beslut 2012/635/Gusp om ändring av beslut 2010/413 (nedan kallat beslut 2012/635).¹⁷ Rådet ansåg att det var nödvändigt att anta ytterligare restriktiva åtgärder mot Iran mot bakgrund av Irans underlåtenhet att inleda seriösa förhandlingar för att bemöta den internationella oron över landets kärntekniska program.¹⁸ I skäl 16 i det beslutet anges att ”i synnerhet enheter som ägs av iranska staten och som bedriver verksamhet inom olje- och gassektorn” ska föras upp på förteckningen över de personer och enheter som omfattas av de restriktiva åtgärderna i bilaga II till beslut 2010/413, ”eftersom dessa utgör en ansenlig inkomstkälla för den iranska regeringen”.

8 EUT L 195, 2010, s. 39. I skäl 22 i det beslutet hänvisas till resolution 1929 och till den potentiella kopplingen mellan Irans inkomster från energisektorn och finansieringen av Irans spridningskänsliga kärntekniska verksamhet.

9 Se beslut 2010/413, artiklarna 23.2, 24.2 och 25.1.

10 EUT L 19, 2012, s. 22. I skäl 8 i det beslutet anges återigen den potentiella kopplingen mellan Irans inkomster från energisektorn och finansieringen av Irans spridningskänsliga kärntekniska verksamhet som framhållits i resolution 1929.

11 Se beslut 2012/35, skälen 5 och 6.

12 Min kursivering.

13 Beslut 2012/35, artikel 1.7 a ii. Min kursivering. Artikel 1.8 i det beslutet ersatte artikel 24.2 i beslut 2010/413, Numera föreskrivs i artikel 1.8 att om rådet beslutar att en person eller enhet ska vara föremål för åtgärder som bland annat anges i artikel 20.1 c ska det ändra bilaga II i enlighet med detta.

14 EUT L 88, 2012, s. 1.

15 Se förordning nr 267/2012, skäl 11.

16 Min kursivering. I artikel 46.2 i förordning nr 267/2012 föreskrivs att om rådet beslutar att i fråga om personer, enheter eller organ genomföra sådana åtgärder som avses i bland annat artikel 23.2 i den förordningen, ska rådet ändra bilaga IX i enlighet med detta.

17 EUT L 282, 2012, s. 58.

18 Beslut 2012/635, skäl 5.

15. I det syftet ersatte artikel 1.8 a i beslut 2012/635 artikel 20.1 c i beslut 2010/413. Numera föreskrivs i 1.8 a i beslut 2012/635 att ”andra personer och enheter som inte omfattas av bilaga I som tillhandahåller stöd till Irans regering och enheter som ägs eller kontrolleras av dem eller personer och enheter som är associerade med dem, enligt förteckningen i bilaga II” omfattas av de restriktiva åtgärderna. I artikel 2 i beslut 2012/635 infördes NITC i bilaga II till beslut 2010/413 som innehåller en förteckning över de personer och enheter som bland annat ger stöd till Irans regering.¹⁹

16. Den 15 oktober 2012 antog rådet även förordning (EU) nr 945/2012 om genomförande av förordning (EU) nr 267/2012 (nedan kallad genomförandeförordning nr 945/2012).²⁰ Med tanke på situationen i Iran och i enlighet med beslut 2012/635 ansåg rådet att ytterligare personer och enheter bör vara föremål för restriktiva åtgärder enligt bilaga IX till förordning nr 267/2012.²¹ I artikel 1 i genomförandeförordningen uppfördes NITC i bilaga IX till förordning nr 267/2012 i förteckningen över personer och enheter som bland annat ger stöd till Irans regering”.²²

17. NITC uppfördes i förteckningen i beslut 2012/635 och genomförandeförordning nr 945/2012 på grundval av det kriterium för uppförande i förteckningen som anges i artikel 20.1 c i beslut 2010/413 och i artikel 23.2 d i förordning nr 267/2012 (nedan kallad det första uppförandet i förteckningen) av följande skäl:

”Kontrolleras i praktiken av Irans regering. Tillhandahåller den iranska regeringen finansiellt stöd genom sina aktieägare, som fortfarande har band till regeringen.”

18. Den 16 oktober 2012 underrättades NITC av rådet om det första uppförandet i förteckningen. En skriftväxling ägde rum mellan rådet och NITC.²³

19. Den 21 december 2012 antog råden förordning nr 1263/2012 om ändring av förordning nr 267/2012 (nedan kallad förordning nr 1263/2012).²⁴ Förordning nr 1263/2012 ersatte, bland annat, artikel 23.2 d i förordning nr 267/2012 med följande: ”är andra personer, enheter eller organ *som tillhandahåller stöd, t.ex. materiellt, logistiskt eller ekonomiskt stöd, till Irans regering* och enheter som ägs eller kontrolleras av dem, eller personer och enheter som är associerade med dem”.²⁵ Uppförandekriteriet med avseende på NITC var således oförändrat.

20. Den 27 december 2012 NITC väckte NITC talan vid tribunalen om ogiltigförklaring av beslut 2012/635 och genomförandeförordning nr 945/2012, såvitt dessa rättsakter rörde NITC.

B. Tribunalens dom i målet NITC I

21. I dom av den 3 juli 2014, National Iranian Tanker Company/rådet (T-565/12, EU:T:2014:608) (nedan kallad domen i målet NITC I), biföll tribunalen NITC:s talan såvitt avser den första grunden som avsåg att rådet hade gjort en uppenbart oriktig bedömning genom att anse att kriteriet för uppförande i förteckningen var uppfyllt med avseende på uppförandet av NITC i förteckningen.²⁶

19 Beslut 2012/635, bilaga, del B. Enheter, punkt 31.

20 EUT L 282, 2012, s. 16.

21 Genomförandeförordning nr 945/2012, skäl 2.

22 Genomförandeförordning nr 945/2012, Bilaga, Del B. Enheter, punkt 31.

23 Se dom av den 3 juli 2014, National Iranian Tanker Company/rådet (T-565/12, EU:T:2014:608, punkterna 16–18).

24 EUT L 356, 2012, s. 34.

25 Förordning nr 1263/2012, artikel 1.11 a. Min kursivering.

26 Domen i målet NITC I, punkt 66. Tribunalen fann att talan inte kunde vinna bifall såvitt avser den andra grunden, varigenom ett åsidosättande av motiveringsskyldigheten gjordes gällande. Ibidem, punkterna 35–47. Eftersom tribunalen biföll talan såvitt avser den första grunden prövades inte övriga grunder. Ibidem, punkt 67.

22. Eftersom domen i målet NITC I utgör kärnan i förevarande mål anser jag det lämpligt att närmare gå in på tribunalens resonemang.

23. För det första underkände tribunalen det argument som rådet framförde under förhandlingen, nämligen att NITC:s inblandning i den iranska olje- och gassektorn genom dess transport av råolja som producerats i Iran i sig bevisar att NITC tillhandahållit finansiellt stöd till den iranska regeringen, eftersom transporten av olja inte hade något att göra med den påstådda förekomsten av ett band mellan NITC:s aktieägare och regeringen.²⁷

24. Tribunalen underkände även det argument som rådet framförde under förhandlingen att NITC även efter sin privatisering kontrolleras av National Iranian Oil Company (nedan kallat NIOC), som är en enhet som är helägd av iranska staten och som också omfattas av restriktiva åtgärder på grund av det finansiella stöd som tillhandahållits den iranska regeringen. Tribunalen drog den slutsatsen, eftersom det i skälen för att uppföra NITC i förteckningen inte hänvisades till något indirekt finansiellt stöd till följd av banden mellan NITC och NIOC.²⁸

25. Tribunalen slog vidare fast följande: ”Under alla förhållanden konstaterar tribunalen att i den mån ovannämnda argument av rådet är avsedda att styrka sökandens indirekta finansiella stöd till den iranska regeringen genom sin verksamhet i form av sjötransport av olja och gas, föreskrivs det i den tillämpliga lagstiftningen ett kriterium avseende tillhandahållande av finansiellt stöd till den iranska regeringen, och inte avseende tillhandahållande av ett indirekt finansiellt stöd. I motsats till vad rådet anfört *kan inte den omständigheten i sig att sökanden genom sin transportverksamhet är inblandad i den iranska olje- och gassektorn – som utgör en av den iranska regeringens främsta inkomstkällor – anses vara täckt av det rättsliga kriteriet avseende tillhandahållande av finansiellt stöd till regeringen.*”²⁹

26. Vad därefter gäller NITC:s kapitalstruktur fann tribunalen att varken de förslag om att uppta NITC i förteckningen som presenterats av tre medlemsstater eller några andra handlingar i rådets akt, kan användas för att identifiera aktieägarna i NITC eller för att styrka ”minsta indicium” på de skäl som åberopats.³⁰ Tribunalen slog i det avseendet fast att rådet inte kunde åberopa vissa faktiska argument, bland annat det att ägarna till aktierna i NITC utgjordes av tre statliga pensionsfonder, varav 33 procent av kapitalet i NITC ägdes av State Pension Fund, 33 procent av Social Security Retirement Fund, och 33 procent av NIOC Pension and Savings Fund, eftersom dessa argument inte förekom i rådets akt och inte hade delgetts NITC i god tid.³¹

27. Tribunalen fann således att de omständigheter som tribunalen får beakta inte omfattade några indicier som styrker de grunder som åberopats och att det första uppförandet i förteckningen därför måste ogiltigförklaras.³²

28. Vad gäller verkningarna i tiden av ogiltigförklaringen underkände tribunalen NITC:s argument att ogiltigförklaringen ska börja gälla omedelbart, eftersom det skulle ge NITC möjlighet att flytta samtliga eller delar av tillgångarna ut ur unionen, utan att rådet i så fall ges möjlighet att tillräckligt snabbt tillämpa artikel 266 FEUF för att avhjälpa de brister som konstateras i domen. Därmed finns det risk för allvarlig och oåterkallelig skada på genomslagskraften av varje frysning av tillgångar som rådet kan komma att besluta om i framtiden beträffande NITC.³³

27 Domen i målet NITC I, punkt 58.

28 Domen i målet NITC I, punkt 59.

29 Domen i målet NITC I, punkt 60. Min kursivering.

30 Domen i målet NITC I, punkt 61.

31 Domen i målet NITC I, punkt 62 (i vilken det hänvisas till punkterna 51 och 52).

32 Domen i målet NITC I, punkterna 64–67.

33 Domen i målet NITC I, punkt 77.

29. När det gäller tillämpningen av artikel 266 FEUF slog tribunalen fast följande: "[U]pptagandet av sökanden i förteckningarna ogiltigförklaras på grund av att skälen till detta upptagande inte underbyggs med tillräcklig bevisning. Även om det ankommer på rådet att vidta åtgärder för att följa denna dom, kan det inte utan vidare uteslutas att sökanden kommer att upptas på nytt i förteckningarna. Rådet kan nämligen inom ramen för denna nya prövning ånyo uppta sökanden i förteckningarna med stöd av tillräckligt underbyggda skäl."³⁴

30. På den grunden fann tribunalen att verkningarna av de restriktiva åtgärderna i fråga ska bestå gentemot NITC fram till utgången av tiden för överklagande, såsom anges i artikel 56 första stycket i domstolens stadga, eller, om ett överklagande har skett inom den tiden, fram till dess att överklagandet har avslagits.³⁵

31. Rådet överklagade inte domen i målet NITC I. Ogiltigförklaringen av det första uppförandet i förteckningen började följaktligen gälla den 20 september 2014.³⁶

C. Det andra uppförandet i förteckningen

32. Ungefär en månad senare underrättade rådet, genom skrivelse av den 23 oktober 2014, NITC om att det avsåg att återuppföra NITC i förteckningarna enligt de villkor för uppförande i förteckningen som anges i artikel 20.1 c i beslut 2010/413 och artikel 23.2 d i förordning nr 267/2012, som avser personer och enheter som tillhandahåller stöd till Irans regering. Det rörde sig om samma villkor för uppförande i förteckningen som hade tillämpats i det beslut om uppförande i förteckningen som ogiltigförklarats av tribunalen i domen i målet NITC I.

33. En skriftväxling ägde rum mellan NITC och rådet.³⁷ Den 27 oktober 2014 skickade rådet NITC sex e-postmeddelanden som innehöll de styrkande handlingar som nämns i rådets skrivelse av den 23 oktober 2014. Dessa styrkande handlingar innehöll information om pensionsfonder som var aktieägare i NITC och om NITC:s oljetransportverksamhet. De flesta av dessa handlingar saknar officiellt datum..³⁸ Rådet återopade en av dessa vid tribunalen i domen i målet NITC I.³⁹

34. Genom en skrivelse av den 5 februari 2015 tillhandahöll rådet NITC med säkerhetsskyddsklassificerat utdrag ur förslaget att återuppföra NITC i förteckningen (nedan kallat förslaget om återuppförande i förteckningen).⁴⁰ Under rubriken finansiellt stöd till Irans regering genom NITC:s aktieägare som är statligt ägda/kontrollerade, angavs i förslaget om återuppförande i

34 Domen i målet NITC I, punkt 77 (citatet har utelämnats).

35 Domen i målet NITC I, punkt 78.

36 Enligt de uppgifter som lämnats till domstolen, delgavs parterna domen i målet NITC I den 9 juli 2014. Mot bakgrund av den tidsfrist som fastställs i artikel 56 första stycket i stadgan (2 månader och 10 dagar med hänsyn till avstånd), bestod verkningarna av det första uppförandet i förteckningen gentemot NITC fram till och med den 19 september 2014.

37 Se domen i NITC II, punkterna 23–29.

38 De styrkande handlingar som har bifogats till NITC:s inlagor i förevarande överklagande innehöll följande: 1. Artikel, "Divestment of State Companies in Iran" (ej daterad, Relex-datum 20 december 2013), 2. Artikel, "New Labor Minister ends Saeed Mortazavi's appointment on the Social Security Organization's Board of Trustees", Iran Daily Brief (daterad den 19 augusti 2013, Relex-datum 16 oktober 2014), 3. Webbplatsen för Social Security Organisation concerning membership of board of directors (besökt den 13 oktober 2014, Relex-datum 16 oktober 2014), 4. Text, "Social Security Law of the Islamic Republic of Iran" (ej daterad, Relex-datum 16 oktober 2014), 5. Dun & Bradstreet report on Social Security Organization (ej daterad, Relex-datum 16 oktober 2014), 6. Dun & Bradstreet report on Civil Servants Pension Fund (ej daterad, Relex-datum 16 oktober 2014), 7. "Inofficiell översättning" av ett utdrag ur en intervju med Soori, tidigare ordförande för NITC (ej daterad, Relex-datum 16 oktober 2014), 8. NITC:s skrivelse till unionens höga representant Catherine Ashton, "NITC uttalande avseende denna artikel i Lloyd's" av den 18 januari 2012 – "NITC to be targeted by sanctions" (National Iranian Tanker Company nära att bli föremål för sanktioner) (daterad den 19 januari 2012, Relex-datum 16 oktober 2014) och 9. NIOC:s webbplats, där NITC:s verksamhet anges ha utförts av ett dotterbolag till NIOC (besökt den 12 februari 2014, Relex-datum 16 oktober 2014). Relex är namnet på rådets arbetsgrupp med råd för yttre förbindelser.

39 Tribunalen hänvisade till den skrivelse som anges i punkt 8 i fotnot 38 i sin granskning av NITC:s grund om åsidosättande av motiveringsskyldigheten. Se domen NITC I, punkterna 10 och 34.

40 Utdrag ur Coreu Gusp/0084/14, dokument 16211/14 LIMITE av den 27 november 2014, som bifogats NITC:s inlagor i förevarande överklagande (nedan kallat förslag om återuppförande i förteckningen).

förteckningen att NITC enligt en officiell handling av NITC av den 21 augusti 2006 ägdes av tre pensionsfonder – State Retirement Fund (33 procent), Social Security Organisation (33 procent) och Oil Industry Employees Retirement and Savings Fund (34 procent) – vilket specificerades ytterligare genom länkar till offentliga källor och flera av de styrkande handlingar som nämnts ovan.⁴¹

35. Under rubriken tillhandahållande av NITC av logistiskt stöd till Irans regering genom transport av iranska oljeprodukter angavs i förslaget om återuppförande i förteckningen att NITC enligt en skrivelse från NITC till Unionens höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik är ett internationellt ledande tankfartygsbolag vars verksamhet enbart omfattar transport av råolja.⁴² NITC:s transportverksamhet styrktes ytterligare med hänvisning till NIOC:s Internetsida och en länk till en artikel från år 2012 från Institute for the Study of War (institutet för krigsstudier) som rådet ingett till tribunalen i domen i målet NITC I, varav det framgår att NITC transporterade närmare hälften av den råolja som producerades i Iran år 2011.⁴³ I förslaget om återuppförande i förteckningen anfördes att eftersom olja utgör en mycket betydande inkomstkälla för den iranska regeringen, är NITC:s transport till exportmarknader och dess fördelning till hamnar och öar en mycket viktig logistisk fråga för den iranska regeringen och en del av oljehandeln.⁴⁴ Enligt förslaget om återuppförande i förteckningen framgick av nyhetsinslag att den iranska regeringen var beroende av NITC för att exportera olja. Förslaget innehöll länkar till fem sådana inslag (tre av dem hänförde sig till tiden före det första uppförandet av NITC i förteckningen) och ett inslag avseende NITC:s transportverksamhet efter domen i målet NITC I.⁴⁵

36. NITC har i sitt yttrande gjort gällande att all väsentlig information som åberopats av rådet vid tiden för återuppförandet av NITC i förteckningarna är och var allmänt tillgänglig eller hade lämnats av NITC i den skriftväxling som förekom mellan NITC och EU.

37. Den 12 februari 2015 antog rådet beslutet (Gusp) 2015/236 om ändring av beslut 2010/413/Gusp (nedan kallat beslut 2015/236⁴⁶) och förordning (EU) 2015/230 om genomförande av förordning nr 267/2012 (nedan kallad genomförandeförordning 2015/230).⁴⁷ Genom dessa åtgärder (tillsammans med de omtvistade åtgärderna) återuppförde rådet NITC i förteckningen i bilaga II till beslut 2010/413⁴⁸ och bilaga IX till förordning nr 267/2012⁴⁹ enligt villkoren för uppförande i förteckningen i artikel 20.1 c i beslut 2010/413 och artikel 23.2 d i förordning nr 267/2012 som avser personer och enheter som tillhandahåller stöd till Irans regering. Såsom nämnts ovan rörde det sig om samma villkor för uppförande i förteckningen som låg till grund för det första uppförandet i förteckningen.

38. NITC återuppfördes i förteckningen i beslut 2015/236 och genomförandeförordning 2015/230 (nedan kallat det andra uppförandet i förteckningen) av följande skäl:

”National Iranian Tanker Company tillhandahåller den iranska regeringen finansiellt stöd genom dess aktieägare Iranian State Retirement Fund, Iranian Social Security Organization och Oil Industry Employees Retirement and Savings Fund, vilka är statskontrollerade enheter. Dessutom är NITC en av de största operatörerna av råoljetanker i världen och en av de främsta transportörerna av iransk råolja. Således tillhandahåller NITC logistiskt stöd till Irans regering genom att transportera iransk olja.”

41 Förslag om återuppförande i förteckningen, punkterna 1–6.

42 Förslag om återuppförande i förteckningen, punkt 7.

43 Förslag om återuppförande i förteckningen, punkt 8. Se domen i målet NITC I, punkt 50.

44 Förslag om återuppförande i förteckningen, punkt 9.

45 Förslag om återuppförande i förteckningen, punkt 11 (i vilket det hänvisas till länkar till nyhetsinslag (i tur och ordning för uppförandet) av den 21 juni 2012, 17 april 2012, 11 december 2013, 15 november 2012, 16 april 2012 fotnot 43 och dithörande textavsnitt ovan) och av den 11 juli 2014).

46 EUT L 39, 2015, s. 18.

47 EUT L 39, 2015, s. 3.

48 Beslut 2015/236, Bilaga, B. Enheter, punkt 140.

49 Genomförandeförordning 2015/230, Bilaga, B. Enheter, punkt 140.

39. Följaktligen återuppfördes NITC i förteckningarna av två skäl. Det första skälet avsåg NITC:s tillhandahållande av finansiellt stöd till den iranska regeringen genom sina aktieägare. Det var samma skäl som hade anförts med avseende på det första uppförandet i förteckningen, med vissa ändringar vad gäller språket och namnen på de tre pensionsfonder som var ägare till aktierna i NITC. Det andra skälet rörde tillhandahållandet av NITC av logistiskt stöd till den iranska regeringen genom dess ekonomiska verksamhet bestående i transport av iransk olja. I domen i målet NITC I slog tribunalen i sak fast att den omständigheten att NITC transporterar iransk olja i sig inte kan likställas med tillhandahållandet av finansiellt stöd till den iranska regeringen, men den ombads inte att klargöra vad som gäller med avseende på tillhandahållande av logistiskt stöd.⁵⁰

40. Den 16 februari 2015 underrättades NITC av rådet om det andra uppförandet i förteckningen.⁵¹

41. Det bör noteras att återuppförandet av NITC i förteckningen i beslut 2015/236 upphävdes den 16 januari 2016,⁵² och att dess namn, som hade återuppförts i förteckningen i genomförandeförordning 2015/230, avfördes från förteckningen⁵³ av rådet.⁵⁴ Detta skedde i ett större sammanhang i vilket den gemensamma övergripande handlingsplanen⁵⁵ mellan E3/EU+3⁵⁶ och Iran ingick som innehåller en långsiktig lösning på den iranska kärnvapenfrågan och innefattar upphävande av säkerhetsrådets, unionens och medlemsstaternas sanktioner avseende Irans nukleära program.⁵⁷

III. Förfarandet vid tribunalen och den överklagade domen i målet NITC II

42. Den 24 april 2015 väckte NITC talan vid tribunalen om ogiltigförklaring av de omtvistade åtgärder som vidtagits mot det.

43. Den 24 april 2015 ingav NITC också en ansökan om interimistiska åtgärder för att utverka uppskov med verkställigheten av de omtvistade åtgärder som vidtagits mot NITC.

A. Beslutet från tribunalens ordförande i målet NITC II

44. Genom beslut av den 16 juli 2015 i National Iranian Tanker Company/rådet (T-207/15 R, EU:T:2015:535) (nedan kallat beslutet i målet NITC II) avslog tribunalens ordförande NITC:s ansökan om interimistiska åtgärder med motiveringen att villkoren avseende intresseavvägning och skyndsamhet inte var uppfyllda.⁵⁸ Ordföranden fann dock att det var troligt att villkoret var uppfyllt, eftersom det av parternas argument framgick att det förelåg en rättslig tvist angående räckvidden av artikel 47 i stadgan och artikel 13 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (nedan kallad Europakonventionen), vilka båda garanterar rätten till ett effektivt rättsmedel, det vill säga ett effektivt domstolsskydd, ”såväl faktiskt som rättsligt”.⁵⁹

⁵⁰ Se ovan punkt 25.

⁵¹ Domen i målet NITC II, punkt 32.

⁵² Rådets beslut (Gusp) 2015/1863 av den 18 oktober 2015 om ändring av beslut 2010/413/Gusp (EUT L 274, 2015, s. 174), artikel 1.16.

⁵³ Rådets förordning (EU) 2015/1862 om genomförande av förordning (EU) nr 267/2012 (EUT L 274, 2015, s. 161), artikel 1.

⁵⁴ Rådets beslut (Gusp) 2016/37 av den 16 januari 2016 om datumet för tillämpning av beslut 2015/1863 (EUT L 11 I, 2016 s. 1). Information om datumet för tillämpning av rådets förordning (EU) 2015/1861 om ändring av förordning nr 267/2012 och genomförandeförordning 2015/1862 (EUT CI 15, 2016, s. 1).

⁵⁵ Tillgänglig på följande webbplats: <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/iran/jcpoa-restrictive-measures/>.

⁵⁶ Kina, Frankrike, Tyskland, Ryska federationen, Förenade kungariket och Förenta staterna, med unionens höga representant.

⁵⁷ Se informationsmeddelande om EU-sanktioner som ska upphävas enligt den gemensamma övergripande handlingsplanen, Bryssel, 16 januari 2016, senast uppdaterad den 3 augusti 2017, SN 10176/1/17 REV 1, tillgänglig på ovan i fotnot 55 nämnda webbplats.

⁵⁸ Beslut av tribunalens ordförande av den 16 juli 2015, National Iranian Tanker Company/rådet (T-207/15 R, EU:T:2015:535) (nedan kallat beslut i målet NITC II), punkterna 59, 80 och 81.

⁵⁹ Beslut i målet NITC II, punkt 43 (i vilken det hänvisas till Europadomstolens dom av den 13 november 2007, Ramadhi m.fl. mot Albanien, CE:ECHR:2007:1113JUD003822202R, punkt 48) och punkt 50.

45. Eftersom beslutet i målet NITC II omtalas i parternas argument i detta mål kommer jag att redogöra för ordförandens resonemang på denna punkt.

46. Tribunalens ordförande noterade i synnerhet att om rådet kan åberopa rättspraxis avseende artikel 266 FEUF för att avhjälpa de konstaterade rättsstridigheter som föranlett ogiltigförklaringen av en restriktiv åtgärd, genom att på nytt anta en restriktiv åtgärd med samma effekt som den föregående, när de faktiska omständigheterna alltså i allt väsentligt är desamma, skulle rådet genom att systematiskt överklaga kunna upprätthålla restriktiva åtgärder oavbrutet, trots att de faktiska omständigheter som dessa åtgärder grundas på i allt väsentligt är desamma.⁶⁰

47. Tribunalens ordförande påpekade att frågan uppkommer, i denna situation, om rätten till ett effektivt rättsmedel kräver att preklusion inträder. En sådan ordning skulle innebära att rådet skulle vara skyldigt att lägga fram samtliga skäl till att en part för första gången ska föras upp i förteckningen, och samtliga bevis till stöd för detta. Den skulle även förhindra, i de fall tribunalen underkänt de åberopade skälen eller bevisen, att rådet ånyo åberopade dessa skäl och bevis för att på nytt uppföra samma part i en förteckning av aktuellt slag. Han framhöll att det av det aktuella målet tycks framgå att en dylik preklusion är nödvändig, eftersom NITC:s ekonomiska verksamhet, som består i att transportera iransk olja, och sammansättningen av NITC aktieägare inte verkar ha ändrats mellan tidpunkten för det första uppförandet i förteckningen år 2012 och återuppförandet i förteckningen år 2015. Han påpekade även att den bevisning som stöder återuppförandet i förteckningen, till vilket rådet hänvisat i sitt yttrande, föregick det första uppförandet av NITC i förteckningen, med undantag för en senare handling som inte påvisade några relevanta nya omständigheter.⁶¹

48. Tribunalens ordförande slog vidare fast att NITC inte kan åberopa NITC I-domens rättskraft i strikt bemärkelse, då beslutet om återuppförande i förteckningen enligt tidpunkten för antagandet hänförde sig till en annan tidsperiod av NITC:s ekonomiska verksamhet än det första uppförandet i förteckningen. Han påpekade att verksamheten (som bestod i transport av iransk olja) i allt väsentligt var oförändrad, och att anledningen till att tidsperioderna skiljer sig åt var att rådet på nytt hade uppfört NITC i förteckningen på grundval av i allt väsentligt oförändrade faktiska omständigheter. Det kunde därför hävdas att hinder mot att åberopa den tidigare domens rättskraft endast föreligger på grund av att rådet på ett artificiellt sätt förlängt de restriktiva åtgärderna mot NITC och först nu åberopat omständigheter som rådet hade kunnat åberopa redan vid det första uppförandet av NITC i förteckningen. Han påpekade att en sådan tolkning, även om den inte kan anses stå i direkt strid med principen om rättskraft, kunde resultera i en kränkning av NITC:s rätt till ett effektivt rättsmedel.⁶²

49. Enligt tribunalens ordförande följde för det första att det mot bakgrund av rätten till ett effektivt rättsmedel kan vara nödvändigt att tolka rättspraxis avseende artikel 266 FEUF restriktivt. Å andra sidan skulle det även kunna göras gällande att rätten till ett effektivt rättsmedel inte otillbörligen kan begränsas till enbart en rätt att väcka talan om ogiltigförklaring åtföljd av interimistiska åtgärder, eftersom en part kan väcka skadeståndstalan. Det ankommer därför på tribunalen att pröva målet i sak.⁶³

B. Tribunalens dom i målet NITC II

50. Genom domen NITC II ogillade tribunalen den av NITC väckta talan om ogiltigförklaring i dess helhet.

⁶⁰ Beslut i målet NITC II, punkterna 43 och 44.

⁶¹ Beslut i målet NITC II, punkterna 45 och 46.

⁶² Beslut i målet NITC II, punkt 47.

⁶³ Beslut i målet NITC II, punkterna 48 och 49.

51. NITC åberopade fem grunder. Genom den första grunden, som är den mest relevanta här, har NITC gjort gällande att principen om rättskraft, rättssäkerhetsprincipen, principen om berättigade förväntningar och rätten till ett effektivt rättsmedel i artikel 47 i stadgan har åsidosatts.⁶⁴ Tribunalen slog fast att talan inte kunde vinna bifall på den första grunden av följande skäl.

52. För det första vad gäller principen om rättskraft fann tribunalen att ett av de skäl och den bevisning som rådet åberopat till stöd för de omtvistade åtgärderna skiljde sig från dem som åberopats vid tribunalen i domen NITC I och att återuppförandet av NITC i förteckningen följaktligen inte utgjorde ett åsidosättande av den principen.⁶⁵

53. Vad beträffar finansiellt stöd fann tribunalen att rådet hade åberopat nya handlingar som inte fanns i akten vid tidpunkten för det första uppförandet i förteckningen och som tribunalen inte hade prövat i domen i målet NITC I.⁶⁶ Tribunalen fann att även om rådet hade åberopat bevisning som till övervägande del hänförde sig till tiden före det första uppförandet i förteckningen, kunde det inte klandras för den omständigheten då det ibland kan visa sig vara svårt för rådet att få fram bevisning till stöd för skälen för att uppföra en part i förteckningen, bland annat av det skälet att rådet är beroende av medlemsstaternas vilja att förebringa sådan bevisning skyndsamt.⁶⁷ Det är därför möjligt att rådet får fram de bevis som krävs för att underbygga skälen för att uppföra en part i förteckningen först efter den tidpunkt då beslutet om uppförandet i förteckningen antogs. Även om dessa omständigheter inte räcker för att avhjälpa bristerna i det första beslutet om uppförande i förteckningen kan de räcka för att ett senare beslut om uppförande i förteckningen som grundas på samma skäl som de som åberopats vid tidpunkten för det första uppförandet i förteckningen ska anses lagenligt, i den mån som den bevisning som rådet fått fram underbygger dessa skäl i tillräcklig utsträckning.⁶⁸

54. När det gäller logistiskt stöd fann tribunalen dessutom att även om de faktiska omständigheter som underbygger det skälet, nämligen NITC:s verksamhet som består i att transportera olja, hade åberopats av rådet under förhandlingen i det tidigare målet till stöd för skälet avseende ekonomiskt stöd, hade tribunalen inte på något sätt prövat huruvida NITC:s inblandning i den iranska energisektorn kan utgöra logistiskt stöd till den iranska regeringen.⁶⁹ Tribunalen godtog inte heller NITC:s argument att rådet borde ha åberopat logistiskt stöd i det första uppförandet i förteckningen, eftersom ett enda skäl räcker för att uppföra en part i de aktuella förteckningarna. Rådet har således rätt att välja det skäl som det anser vara mest relevant och ett eventuellt fel i valet av skäl hindrar inte rådet från att senare åberopa ett skäl som det kunde ha åberopat vid tidpunkten för det första uppförandet i förteckningen.⁷⁰

55. För det andra fann tribunalen vad gäller principen om rättssäkerhet och principen om berättigade förväntningar att trots att rådet inte överklagade domen i målet NITC I och inte återuppförde NITC i förteckningen inom överklagandefristen, kunde detta inte ha gett upphov till några berättigade förväntningar hos NITC om att det inte skulle återuppföras i förteckningen och rådet var inte skyldigt att återuppföra NITC i förteckningen inom den tidsfristen.⁷¹

64 Domen i målet NITC II, punkt 39.

65 Domen i målet NITC II, punkterna 45, 46, 50 och 55.

66 Domen i målet NITC II, punkt 51.

67 Domen i målet NITC II, punkt 52.

68 Domen i målet NITC II, punkt 52.

69 Domen i målet NITC II, punkt 53.

70 Domen i målet NITC II, punkt 54.

71 Domen i målet NITC II, punkterna 56–60.

56. Slutligen vad gäller rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan, slog tribunalen fast att återuppförandet av NITC i förteckningen på intet sätt ifrågasatte verkan av den talan som väcktas i det mål som gav upphov till domen NITC I.⁷² Det fanns tre skäl för det.

57. För det första avlägsnades det första uppförandet retroaktivt från unionens rättsordning på så sätt att NITC aldrig ansågs ha uppförts i den aktuella förteckningen under den period som föregick domen i målet NITC I.⁷³

58. För det andra utgjorde inte någon av de principer som åberopats av NITC (principerna om rättskraft, berättigade förväntningar och rättssäkerhet) hinder för att återuppföra NITC i förteckningen, och i den mån bevisningen mot NITC var tillräcklig för att återuppföra enheten i förteckningarna utgjorde inte ogiltigförklaringen av det första uppförandet i förteckningen en omständighet på grundval av vilken lagenligheten av att återuppföra NITC i förteckningen kunde ifrågasättas.⁷⁴

59. För det tredje skulle ogiltigförklaringen av det första uppförandet av NITC i förteckningen genom domen i målet NITC I kunna utgöra grund för en skadeståndstalan.⁷⁵ Tribunalen framhöll att om rådet beslutar att återuppföra en part i förteckningen till följd av en dom om ogiltigförklaring av det första uppförandet, måste rådet vara ”synnerligen rigorös” vid sin omprövning för att säkerställa att beslutet om återuppförande i förteckningen inte är behäftat med samma fel som de som konstaterats i domen om ogiltigförklaring och för att förhindra att parten för andra gången orättmätigt omfattas av restriktiva åtgärder.⁷⁶ Tribunalen slog följaktligen fast att om det fastställs att beslutet om återuppförande av NITC i förteckningen var behäftat med samma brister som de som konstaterats i domen i NITC I, skulle rådets underlåtenhet att uppfylla sin skyldighet att göra en rigorös omprövning beaktas vid bedömningen av om dess agerande var rättsstridigt i en senare skadeståndstalan och tribunalens konstaterande att det första uppförandet i förteckningen var olagligt i domen i målet NITC I kunde följaktligen underlätta för NITC att erhålla skadestånd till följd av ett senare och oberättigat återuppförande i förteckningarna.⁷⁷

IV. Förfarandet vid EU-domstolen

60. NITC har i sitt överklagande som ingavs den 24 november 2016, yrkat att domstolen ska upphäva domen i målet NITC II och ogiltigförklara de omtvistade åtgärderna i den del de berör NITC, och i andra hand, fastställa att artikel 20.1 c i beslut 2010/413 och artikel 23.2 d i förordning nr 267/2012, i dess ändrade lydelse, inte är tillämpliga, i den mån de är tillämpliga på NITC till följd av att de är rättsstridiga. NITC har också yrkat att domstolen ska förplikta rådet att ersätta de rättegångskostnader som är hänförliga till överklagandet och till förfarandet vid tribunalen.

61. Rådet har yrkat att domstolen ska ogilla överklagandet eller, i andra hand, för det fall att domstolen beslutar att upphäva den överklagade domen i målet NITC II och själv avgöra målet, ogilla talan om ogiltigförklaring, dels att förklara att dessa bestämmelser inte är tillämpliga. Rådet har även yrkat att domstolen ska förplikta NITC att ersätta rättegångskostnaderna för överklagandet.

62. NITC och rådet deltog i den muntliga förhandlingen som ägde rum den 24 januari 2018.

72 Domen i målet NITC II, punkt 62.

73 Domen i målet NITC II, punkt 63.

74 Domen i målet NITC II, punkt 64.

75 Domen i målet NITC II, punkt 65.

76 Domen i målet NITC II, punkt 66.

77 Domen i målet NITC II, punkt 67.

V. Den första grunden: Åsidosättande av principerna om rättskraft, rättssäkerhet, berättigade förväntningar och om att ett avgörande är slutgiltigt, samt rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan

A. Parternas argument

63. NITC har genom den första grunden anmodat domstolen att utveckla sin rättspraxis på så sätt att rådets befogenheter vad avser uppförande i förteckningar begränsas, så att det inte kan återinföra restriktiva åtgärder mot en part med hänvisning till samma kriterier för uppförande i förteckningar och samma påståenden om de faktiska omständigheterna som underkänts av unionsdomstolen i sak i en tidigare dom. NITC har gjort gällande att detta är nödvändigt för att garantera en parts rätt till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan. I annat fall kan rådet hålla tillbaka eller "lagra" rättsliga och faktiska omständigheter och följaktligen göra sig skyldig till rättegångsmissbruk som berövar en part rätten till ett effektivt rättsmedel med avseende på det domstolsavgörande varigenom det första uppförandet i förteckningen ogiltigförklarats. Gällande rätt och praxis medför tvister i det oändliga, vilket kräver att en part oavbrutet måste väcka talan vid domstolen. Mot bakgrund av att möjligheten till skadestånd är begränsad och den omständigheten att unionsdomstolen har vägrat att bevilja interimistiska åtgärder i förhållande till restriktiva åtgärder har NITC gjort gällande att det är av ännu större vikt att domstolen ger verkan åt rätten till ett effektivt rättsmedel i dessa förfaranden.

64. För det första har NITC framhållit de särskilda omständigheterna i förevarande fall där 1) NITC vann framgång med sin talan genom en lagakraftvunnen dom av tribunalen, varigenom det första uppförandet i förteckningen ogiltigförklarades i sak 2) påståenden om de faktiska omständigheter som åberopats mot NITC inte har ändrats i allt väsentligt sedan dessa förfaranden, och 3) den ytterligare bevisning som använts för att återuppföra NITC i förteckningarna som inte förebringats vid det första uppförandet i förteckningarna inte alltid varit tillgänglig för rådet tillräckligt snabbt.

65. NITC har i detta avseende betonat att de påståenden om faktiska omständigheter som ligger till grund för att återuppföra NITC i förteckningen är samma påståenden om faktiska omständigheter som rådet utan framgång åberopat inför det första uppförandet i förteckningen, nämligen att NITC tillhandahåller stöd till den iranska regeringen, eftersom, för det första, dess aktieägare (vissa iranska pensionsfonder) kontrolleras av regeringen, för det andra, NITC är en viktig transportör av iransk olja som utgör en anseelig inkomstkälla för den iranska staten. Rådet har endast "rubricerat om" samma påståenden om de faktiska omständigheterna från ekonomiskt till logistiskt stöd. Mot bakgrund av att det aktuella kriteriet för uppförande i förteckningen innehåller en icke uttömmande förteckning över de typer av stöd som kan ges till den iranska regeringen, har NITC gjort gällande att rådet kunde återuppföra NITC i förteckningen på grundval av samma påståenden om de faktiska omständigheterna, varje gång med användning av olika rubriker, oavsett hur ofta NITC vunnit framgång med sin talan i tribunalen.

66. Dessutom har NITC gjort gällande att all väsentlig information som rådet åberopat för att återuppföra NITC i förteckningen var offentligt tillgängliga handlingar från Internet eller handlingar som hade ingetts av NITC inom ramen för skriftväxlingen mellan NITC och EU. NITC har vidare gjort gällande att i den mån rådet hade tillgång till handlingar innan det första uppförandet i förteckningen, har rådet och medlemsstaterna en ömsesidig skyldighet till lojalt samarbete och rådet måste därför säkerställa att medlemsstaterna har samlat in all tillgänglig bevisning så att rådet kan föra hela sin talan vid tidpunkten för det första uppförandet i förteckningen.

67. För det andra har NITC gjort gällande att det förslag som tribunalens ordförande framlagt i beslutet i målet NITC II om att rättspraxis avseende artikel 266 FEUF ska tolkas restriktivt ska följas. Detta innebär ett fastställande av en preklusionsfrist inom vilken rådet måste anföra samtliga skäl och bevis vid det första uppförandet i förteckningen. Denna preklusionsfrist utgör hinder för rådet att använda dessa för att återuppföra samma part i förteckningen, vilket enligt NITC är en korrekt

tolkning. NITC har klandrat tribunalen för att inte ha tagit ställning till dessa frågor i domen i målet NITC II och för att ha gjort en restriktiv tolkning av rätten till ett effektivt rättsmedel. Vad gäller artikel 266 FEUF har NITC även bestritt rådets påstående att det i efterhand mot bakgrund av domen i målet NITC I granskat tillhandahållandet av NITC av logistiskt stöd på grundval av dess ekonomiska verksamhet som består i att transportera olja och hävdar att rådet redan i tribunalen i domen i målet NITC I utan framgång framfört argument som grundas på sådan verksamhet i samband med tillhandahållandet av ekonomiskt stöd.

68. För det tredje har NITC gjort gällande att trots att principen om rättskraft inte ska tillämpas strikt i förevarande mål, krävs enligt principen om ett effektivt rättsmedel och de övriga principer som åberopats att rådet ”för upp hela sin talan” till prövning på en gång, i avsaknad av tvingande hänsyn till allmänintresset.⁷⁸ NITC betonar att det härvidlag följaktligen inte rör sig om ett hinder som inte kan avhjälpas och även om det i vissa fall på ett otillbörligt sätt skulle kunna gynna parterna skulle detta inte skilja sig från den ståndpunkt som intagits i domstolens rättspraxis i fråga om andra typer av rättegångshinder, såsom tidsfrister. I avsaknad av sådana hinder är följderna för enskilda i vart fall särskilt allvarliga i de fall där restriktiva åtgärder vidtagits.

69. För det fjärde anser NITC att det är anmärkningsvärt att rådet inte har gjort något försök att förklara eller rättfärdiga sitt beteende i samband med återuppförandet av NITC i förteckningarna och har gjort gällande att domarna i målen Kadi, OMPI och Interporc som rådet åberopat saknar relevans.

70. För det femte har NITC uppmärksammat rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (nedan kallad Europadomstolen) rörande artiklarna 6.1 och 13 i Europakonventionen och understrukt att rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan måste vara effektivt ”såväl faktiskt som rättsligt”.

71. Rådet har tillbakavisat NITC:s påstående att principen om rättskraft, rättssäkerhetsprincipen, principen om berättigade förväntningar, principen om att ett avgörande är slutgiltigt, och rätten till en rättvis rättegång hindrar rådet från att anta beslutet om återuppförande av NITC i förteckningen i förevarande fall.

72. För det första har rådet gjort gällande att det på grundval av domarna i målen Kadi, OMPI och Interporc inte krävs att rådet åberopar alla möjliga skäl och bevis vid tidpunkten för det första uppförandet i förteckningen eller att motiveringen till ett nytt beslut om uppförande i en förteckning måste vara begränsad till senare fakta eller omständigheter eller till bevisning som först blev tillgänglig efter det ursprungliga uppförandet i förteckningen.

73. För det andra har rådet åberopat artikel 266 FEUF enligt vilken det ankommer på den berörda institutionen att vidta de åtgärder som krävs för att följa EU-domstolens dom. Rådet har i detta avseende betonat att det inte ankommer på domstolen, utan på rådet, att pröva alla fakta som kan vara relevanta och avgöra om den berörda parten ska återuppföras i förteckningen. Rådet framhöll även att omfattningen av prövningen enligt artikel 266 FEUF skiljer sig från den i common law-systemen och att det inte är möjligt att begränsa rättspraxis rörande artikel 266 FEUF i samband med restriktiva åtgärder, såsom NITC har velat göra.

74. Rådet har för det tredje bestritt NITC påstående att det enbart har omklassificerat samma faktiska omständigheter som klassificerats som ekonomiskt stöd som logistiskt stöd och gjort gällande att skälet avseende logistiskt stöd är ett helt annat skäl. Rådet har gjort gällande att det har dragit lärdom av rättspraxis rörande restriktiva åtgärder och att det i efterhand kunde ha beaktat logistiskt stöd vid tidpunkten för det ursprungliga uppförandet i förteckningarna. Rådet anser dock att det hade rätt att

⁷⁸ NITC har i sitt yttrande anfört att detta återspeglar relevant rättspraxis i Förenade kungariket i samband med civilmål och har som exempel anfört *Henderson/Henderson* (1843) 3 Hare 100, och *Johnson/Gore Wood* [2002] 2 AC 1.

uppfatta det stöd som NITC tillhandahållit som ett ekonomiskt stöd genom kopplingen till dess aktieägare, varför det angav detta i beslutet om det första uppförandet i förteckningarna. Rådet har inte heller någon skyldighet att ange alla möjliga skäl för det stöd som en bestämd enhet kan tillhandahålla den iranska regeringen.

75. För det fjärde har rådet gjort gällandet att det inte gjort sig skyldigt till missbruk genom att anta beslut om återuppförande i förteckningen, vilket framgår av dess praxis avseende restriktiva åtgärder mot Iran. Rådet har även gjort gällande att det föreligger en rätt att väcka skadeståndstalan för det fall att rådet antar ett beslut om återuppförande i förteckningen i strid med en tidigare dom från EU-domstolen.

76. För det femte har rådet gjort gällande att det i beslutet i målet NITC II endast angavs att det förelåg en rättslig tvist mellan parterna som påkallade en prövning i målet. Rådet ansåg inte att beslutet om återuppförande av NITC i förteckningarna åsidosatte NITC:s rätt till ett effektivt rättsmedel.

B. Bedömning

77. På grundval av följande bedömning, drar jag slutsatsen att överklagandet inte kan bifallas såvitt avser den första grunden. Samtidigt anser jag att detta överklagande inte kan avgöras med hänvisning till domarna i målen Kadi, OMPI och Interporc och att restriktiva åtgärder som rådet vidtagit begränsas av rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan inklusive relevant rättspraxis från Europadomstolen rörande artiklarna 6.1 och 13 i Europakonventionen. Jag anser inte att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den fann att beslutet om återuppförande i förteckningen var förenligt med rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan eller på annat sätt gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning av EU-lagstiftningen.

78. Min bedömning består av tre huvuddelar.

79. Jag börjar med några inledande anmärkningar för att inringa de relevanta rättsliga frågor som det ankommer på domstolen att pröva i detta överklagande.

80. Därefter följer en bedömning av tillämpningen av domarna i målen Kadi, OMPI och Interporc mot bakgrund av omständigheterna i detta överklagande.

81. Till sist ska rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan prövas, med beaktande av a) domstolens rättspraxis rörande artikel 266 FEUF, b) relevant rättspraxis från Europadomstolen rörande artiklarna 6.1 och 13 i Europakonventionen, och c) dess tillämpning mot bakgrund av omständigheterna i detta överklagande.

1. Inledande anmärkningar

82. Vid första anblick tycks de frågor som den första grunden reser vara förledande enkla.⁷⁹ Domstolens fasta rättspraxis avseende principen om rättskraft, rättssäkerhetsprincipen, och principen om berättigade förväntningar tillämpades enligt min mening på ett korrekt sätt av tribunalen i domen NITC II. Det är också utrett att NITC inte har nekats rätt till domstolsprövning av de omtvistade

⁷⁹ För att använda det uttryck som användes i generaladvokaten Ruiz-Jarabo Colomers förslag till avgörande i målet kommissionen/AssiDomän Kraft Products m.fl., C-310/97 P, EU:C:1999:36, punkt 2.

åtgärderna i enlighet med domstolens rättspraxis avseende rätten till ett effektivt rättsmedel.⁸⁰ Dessutom har den berörda institutionen enligt domstolens rättspraxis rörande artikel 266 FEUF, enligt vilken den institution, vars rättsakt har förklarats ogiltig av EU-domstolen ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa domen,⁸¹ ett utrymme för skönsmässig bedömning att reagera.⁸²

83. Vid en närmare granskning framgår emellertid att de frågor som uppkommer i detta överklagande känsligare och komplexare.

84. Enkelt uttryckt ska i detta överklagande bedömas huruvida det utrymme för skönsmässig bedömning som en unionsinstitution har enligt artikel 266 FEUF, med avseende på vad den är skyldig att göra för att åtgärda de fel som konstaterats i en dom från EU-domstolen, inskränks genom rätten till ett effektivt rättsmedel som garanteras genom artikel 47 i stadgan, tolkad mot bakgrund av Europadomstolens relevanta rättspraxis rörande artiklarna 6.1 och 13 i Europakonventionen. Rådets beslut i förevarande fall att återuppföra NITC i förteckningarna efter det att tribunalen ogiltigförklarat det första uppförandet i förteckningarna ställer denna fråga i skarp fokus.

85. Enligt min mening är därför den centrala frågan i detta överklagande i huvudsak huruvida det är nödvändigt för domstolen att vidareutveckla sin rättspraxis i fråga om artikel 266 i FEUF mot bakgrund av rätten till ett effektivt rättsmedel som garanteras genom artikel 47 i stadgan för att säkerställa ett effektivt domstolsskydd för enskilda i tvister som rör beslut om återuppförande i förteckningar, och möjligen mer allmänt.

86. Förevarande mål avser även tolkningen av vissa principer som återopats av NITC – principerna om rättskraft, rättssäkerhet, berättigade förväntningar och lagakraftvunna domar. Särskilt på grundval av det yttrande som avgavs av NITC:s ombud under förhandlingen vid domstolen anser jag att samtliga dessa påståenden är en undergrupp av argumentet att NITC hade rätt till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan med avseende på det första uppförandet i förteckningen, men inte tillerkändes denna rättighet. De kommer därför enbart att beaktas i den mån de är relevanta för NITC:s argument med avseende på artikel 47 i stadgan.

2. Domarna i målen Kadi, OMPI och Interporc mot bakgrund av omständigheterna i detta överklagande

87. Jag anser att detta överklagande inte kan avgöras på grundval av domarna i målen Kadi, OMPI och Interporc av följande skäl.

88. För det första slog domstolen i domen målet Kadi I,⁸³ när det gäller domstolsprövning av EU:s restriktiva åtgärder som syftar till att genomföra resolutioner som antagits av säkerhetsrådet i kampen mot terrorismen, bland annat att, eftersom rådet inte hade upplyst Yassin Abdullah Kadi om skälen för uppförande av hans namn i förteckningen, om de bevis som låg till grund för att han togs upp i förteckningen, eller gav honom rätt att yttra sig, hade hans grundläggande rätt till försvar och till en verksam domstolsprövning åsidosatts och att det hade skett en oberättigad inskränkning av hans

80 Se till exempel dom av den 6 oktober 2014, Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, punkt 95), och dom av den 16 maj 2017, Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373, punkterna 44–59), se även förslag till avgörande av generaladvokat Wathelet i målet Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:2, ovan, punkt 67), och förslag till avgörande av generaladvokat Kokott i målet UBS Europe m.fl. (C-358/16, EU:C:2017:606, punkt 77).

81 I artikel 266 första stycket anges följande: "Den institution, det organ eller den byrå vars rättsakt har förklarats ogiltig eller vars underlåtenhet att agera har förklarats strida mot fördragen ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa domen."

82 Se till exempel dom av den 14 juni 2016 (kommissionen/McBride m.fl., C-361/14 P, EU:C:2016:434, punkterna 52 och 53). Se vidare nedan punkt V.B. 3 a.

83 Dom av den 3 september 2008, Kadi och Al Barakaat International Foundation/rådet och kommissionen (C-402/05 P och C-415/05 P, EU:C:2008:461) (nedan kallad Kadi I).

grundläggande rätt till egendom.⁸⁴ Domstolen ogiltigförklarade därför de ifrågavarande åtgärderna i den mån de avsåg Yassin Abdullah Kadi, men verkningarna av dessa åtgärder skulle bestå för en period på högst tre månader för att göra det möjligt för rådet att rätta till de åsidosättanden som konstaterats.⁸⁵

89. För att rätta till dessa åsidosättanden underrättade kommissionen Yassin Abdullah Kadi om skälen till att föra upp honom på förteckningen över de restriktiva åtgärder som föreskrivits av säkerhetsrådet och gav honom tillfälle att yttra sig över dessa skäl, varefter kommissionen fann att uppförandet i förteckningen av Yassin Abdullah Kadi var motiverad och således lät hans namn stå kvar i förteckningen över restriktiva åtgärder på grund av hans band till organisationen al-Qaida.⁸⁶ Med andra ord avfördes inte Yassin Abdullah Kadi från förteckningen på samma sätt som NITC.

90. Yassin Abdullah Kadi ifrågasatte därefter de restriktiva åtgärder, varigenom hans namn fortfarande var uppfört i förteckningen, och vilka ogiltigförklarades av tribunalen.⁸⁷ I överklagandet till denna domstol i domen i målet Kadi II⁸⁸ som ingetts av kommissionen, rådet och Förenade kungariket mot denna talan som bifölls i tribunalen, ogillade domstolen överklagandet och prövade återigen frågor avseende domstolsprövningen av EU:s restriktiva åtgärder som genomförts av FN och om det för att säkerställa att Yassin Abdullah Kadis grundläggande rättigheter iakttas krävs att de uppgifter och den bevisning som åberopats mot Yassin Abdullah Kadi utlämnas, eftersom kommissionen hade beslutat att behålla hans namn i förteckningen på grundval av sammanfattningar av de skäl som säkerhetsrådet anfört som föranlett upptagandet i förteckningen av hans namn.⁸⁹ Domstolen slog fast att med avseende på ett av skälen, trots att de uppgifter som avsåg de faktiska omständigheter som ägde rum år 1992 kan ha varit tillräckliga för det första upptagandet, år 2002, av Yassin Abdullah Kadis namn i förteckningen, kunde samma uppgifter, utan annat stöd, inte motivera ett beslut om att, efter år 2008, behålla vederbörandes namn i förteckningen med hänsyn till den tid som har förflutit mellan dessa två rättsakter.⁹⁰

91. Eftersom beslutet om uppförande i förteckningen i domen i målet Kadi I över huvud taget inte innehöll några skäl, avsåg domen i målet Kadi II domstolens prövning, för första gången, av de skäl och bevis som den aktuella unionsinstitutionen hade åberopat till stöd för att behålla Yassin Abdullah Kadis namn i förteckningen. Jag anser därför att domstolen i domen i målet Kadi II inte gjorde någon bedömning av lagenligheten av ett beslut om återuppförande i förteckningen som fattats av rådet på grundval av de skäl och påståenden om faktiska omständigheter som EU-domstolen prövat i en tidigare talan om ogiltigförklaring.

92. För det andra har domen OMPI II⁹¹ inte varit föremål överklagande vid domstolen och är därför inte bindande för domstolen.

84 Domen i målet Kadi I, punkterna 333-371.

85 Domen i målet Kadi I, punkterna 372-376.

86 Se förslag till avgörande av generaladvokat Bot i målet kommissionen m.fl./Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P och C-595/10 P, EU:C:2013:176, punkterna 19-28).

87 Dom av den 30 september 2010, Kadi/kommissionen (T-85/09, EU:T:2010:418).

88 Dom av den 18 juli 2013, kommissionen m.fl./Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P och C-595/10 P, EU:C:2013:518) (nedan kallad domen i målet Kadi II).

89 Se domen i målet Kadi II, punkterna 103-134.

90 Se domen i målet Kadi II, punkt 156.

91 Dom av den 23 oktober 2008, People's Mojahedin Organization of Iran/rådet (T-256/07, EU:T:2008:461) (nedan kallad dom OMPI II), överklagandet återkallades genom beslut av domstolens ordförande av den 3 juni 2009, People's Mojahedin Organization of Iran/rådet (C-576/08 P, ej publicerad, EU:C:2009:335). En tredje dom avkunnades den 4 december 2008, People's Mojahedin Organization of Iran/rådet (T-284/08, EU:T:2008:550), överklagandet ogillades genom dom av den 21 december 2011, Frankrike/People's Mojahedin Organization of Iran (C-27/09 P, EU:C:2011:853).

93. I detta fall väckte emellertid den enhet som hade uppförts i förteckningen talan om ogiltigförklaring av rådets beslut om uppförande i förteckningen inom ramen för EU:s autonoma restriktiva åtgärder i syfte att bekämpa terrorism. Genom den första grunden gjorde sökanden gällande att beslutet om återuppförande i förteckningen åsidosatte artikel 266 FEUF och den tidigare domen,⁹² varigenom tribunalen ogiltigförklarade det ursprungliga beslutet om uppförande i förteckningen till följd av en avsaknad av skäl (formfel) och åsidosättande av rätten till försvar (fel i förfarandet).⁹³ Sökanden gjorde i synnerhet gällande att beslutet om återuppförande i förteckningen var grundat på samma nationella beslut och samma bevisning som hade legat till grund för det tidigare beslutet och att rådet inte hade rätt att på detta sätt "återvinna" sådana omständigheter och lägga dem till grund för beslutet om återuppförande i förteckningen enligt principerna om rättssäkerhet och berättigade förväntningar.⁹⁴

94. Tribunalen ansåg att talan inte kunde vinna bifall på den första grunden och slog fast att det "[i] detta avseende räcker ... att påpeka att en ogiltigförklaring av en rättsakt på grund av *formfel eller fel i förfarandet* inte på något vis påverkar den rätt som tillkommer den institution som antagit rättsakten att anta en ny rättsakt på grundval av samma faktiska och rättsliga omständigheter som dem som legat till grund för den ogiltigförklarade rättsakten, förutsatt att institutionen därvid iakttar de *form- och förfaranderegler* som inte hade efterlevts och att skyddet för de berörda berättigade förväntningar iakttas i vederbörlig ordning".⁹⁵ Tribunalen slog även fast att den omständigheten att beslutet om återuppförande i förteckningen grundades på samma nationella beslut och samma bevisning som hade legat till grund för det tidigare beslutet inte påverkar lagenligheten av detta beslut och att skyddet för den sökandens berättigade förväntningar hade iakttagits.⁹⁶

95. OMPI II gällde således enbart en situation där det ursprungliga beslutet om uppförande i förteckningen hade ogiltigförklarats på grund av formfel och fel i förfarandet. Detta är inte fallet vad avser det första uppförandet i förteckningen som är aktuellt i detta överklagande som ogiltigförklarades i sak.⁹⁷ Eftersom det ursprungliga uppförandet i förteckningen inte innehöll några skäl avsåg domen i målet OMPI II en situation där tribunalen för första gången gjorde en bedömning av de skäl och den bevisning som angetts i beslutet om återuppförande i förteckningen.

96. För det tredje avser domen i målet Interporc⁹⁸ tillgång till EU-institutionernas handlingar, i synnerhet kommissionens handlingar som antagits på grundval av dess då gällande uppförandekodex.⁹⁹ Tvisten uppkom till följd av att sökanden hade ansökt om att få tillgång till vissa handlingar på grundval av vilka de nationella myndigheterna beslutade att sökanden skulle betala importavgifter.¹⁰⁰ Efter avslaget beträffande sökandens ursprungliga ansökan om tillgång till

92 Dom av den 12 december 2006, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran/rådet (T-228/02, EU:T:2006:384) (nedan kallad domen i målet OMPI I.), som inte har överklagats.

93 Domen i målet OMPI II, punkterna 3, 50 och 52.

94 Domen i målet OMPI II, punkterna 72 och 73.

95 Domen i målet OMPI II, punkt 75 (i vilken det hänvisas till punkt 65). Min kursivering.

96 Domen i målet OMPI II, punkt 76 (hänvisar till punkt 67).

97 Det bör noteras att tribunalen i domen i målet NITC I inom ramen för prövningen av grunden avseende åsidosättande av motiveringsskyldigheten betonade att NITC:s påstående att dess aktieägare inte längre hade några band till den iranska regeringen avsåg bedömningen av om de skäl som rådet angett var välgrundade och därmed *lagenligheten i sak* av beslutet om återuppförande i förteckningen. Detta var skilt från frågan om skäl hade anförts för uppförandet i förteckningen, som avsåg en *väsentlig formföreskrift*. Se domen i målet NITC I, punkt 46.

98 Dom av den 6 mars 2003, Interporc Im- och Export/kommissionen (C-41/00 P, EU:C:2003:125) (nedan kallad domen i målet Interporc).

99 Kommissionens beslut 94/90/EG av den 8 februari 1994 om allmänhetens tillgång till kommissionens handlingar (EGT L 46, 1994, s. 58; svensk specialutgåva, område 16, volym 2, s. 66), om genomförande av uppförandekodexen för allmänhetens tillgång till kommissionens och rådets handlingar och som fogats till beslutet. Beslutet upphävdes genom kommissionens beslut 2001/937/EG, EKSG, Euratom av den 5 december 2001 om ändring av dess arbetsordning (EGT L 345, 2001, s. 94) för att genomföra Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (EGT L 145, 2001, s. 43) (nedan kallad förordning nr 1049/2001). Det bör noteras att den förordningen grundas på vad som nu är artikel 15.3 FEUF som tillsammans med artikel 42 i stadgan ger rätt till tillgång till EU-institutionerna och EU-organens handlingar enligt unionens primär rätt.

100 Dom av den 6 februari 1998, Interporc/kommissionen (T-124/96, EU:T:1998:25) (nedan kallad domen i målet Interporc I), punkterna 9–13.

handlingarna beslutade kommissionens generalsekreterare att avslå dess begäran om omprövning av avslaget som grundades på det undantag som motiveras av skyddet för det allmänna samhällsintresset (rättsliga förfaranden)¹⁰¹ som ogiltigförklarades av tribunalen, eftersom beslutet var otillräckligt motiverat.¹⁰²

97. För att följa den domen enligt artikel 266 FEUF antog generalsekreteraren ett nytt beslut att avslå begäran om omprövning av avslaget men på andra grunder och hänvisade till ett nytt skäl (den så kallade upphovsmannaregeln)¹⁰³ och till skyddet för det allmänna samhällsintresset (rättsliga förfaranden).¹⁰⁴ Sökanden väckte talan om ogiltigförklaring av det nya beslutet och gjorde bland annat gällande att beslutet inte kunde stödja sig på skäl som inte hade undersökts i det ursprungliga beslutet.¹⁰⁵

98. Detta argument underkändes i överklagandet till domstolen i domen i målet Interporc. Domstolen slog med beaktade av rättspraxis rörande artikel 266 FEUF fast att den första domen innebär att det ursprungliga beslutet aldrig ska anses ha förelegat, och att generalsekreteraren i enlighet med artikel 266 FEUF var skyldig att fatta ett nytt beslut. Det var således med rätta som tribunalen fann att generalsekreteraren kunde företa en fullständig omprövning av ansökningarna om tillgång till handlingar och i det senare beslutet följaktligen kunde återopa andra skäl än dem på vilka det ursprungliga beslutet hade grundats, i synnerhet upphovsmannaregeln.¹⁰⁶ Domstolen anförde vidare att möjligheten till fullständig omprövning dessutom innebär att generalsekreteraren i det senare beslutet inte kunde förväntas upprepa alla skäl för avslag för att fatta ett beslut som säkerställde att domen om ogiltigförklaring följdes på ett korrekt sätt, utan att han enbart måste stödja sig på de skäl som han, inom ramen för sin skönsrätt, ansåg skulle tillämpas i förevarande fall.¹⁰⁷

99. Det skulle följaktligen kunna hävdas att domen i målet Interporc ger stöd för att rådet har ett utrymme för skönsrätt att ange ett nytt skäl (här logistiskt stöd) för att uppföra NITC i förteckningen. Jag anser dock att det finns tre övertygande skäl för att göra en åtskillnad mellan ovannämnda dom och förevarande överklagande.

100. För det första är omständigheterna i domen målet Interporc annorlunda, det rör sig nämligen om tillgång till handlingar från EU:s institutioner (och i ett tidigt skede), där EU:s regelverk och unionens mål skiljer sig från de i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp) inom ramen för vilken EU:s restriktiva åtgärder vidtagits. Dessutom är de omedelbara konsekvenserna för sökandens rättsliga ställning, enligt min uppfattning, allvarigare när det gäller vidtagande av restriktiva åtgärder mot den. Såsom domstolen har slagit fast, har frysningen av tillgångarna betydande negativa effekter och konsekvenser för den berörda partens fri- och rättigheter.¹⁰⁸

101 Domen i målet Interporc I, punkterna 14–18.

102 Domen i målet Interporc I, punkterna 54–57. Denna dom överklagades inte.

103 Denna ströks därefter i förordning nr 1049/2001.

104 Dom av den 7 december 1999, Interporc/kommissionen (T-92/98, EU:T:1999:308) (nedan kallad domen i målet Interporc II), punkt 20.

105 Domen i målet Interporc II, punkt 52.

106 Domen i målet Interporc, punkt 31.

107 Domen i målet Interporc, punkt 32.

108 Se till exempel dom av den 16 november 2011, Bank Melli Iran/rådet (C-548/09 P, EU:C:2011:735, punkt 49), och dom av den 28 maj 2013, Abdulrahim/rådet och kommissionen (C-239/12 P, EU:C:2013:331, punkt 70 och där angiven rättspraxis).

101. För det andra skiljer sig de rättsliga argument som åberopats i domstolen i domen i målet Interporc från dem i detta överklagande, och i synnerhet hade inte rätten till ett effektivt rättsmedel åsidosatts i domen i målet Interporc.¹⁰⁹ Jag anser inte att detta är så förvånande med tanke på att domstolens dom i målet Interporc avkunnades den 6 mars 2003, det vill säga nästan 7 år innan stadgan fick bindande verkan (i samband med Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009) och därmed vid en tidpunkt då domstolens rättspraxis avseende stadgan ännu inte var fullt utvecklad. Sedan detta klarlagts vill jag påpeka att domstolens dom i målet Interporc och vissa mål med anknytning till detta har gett upphov till kritik avseende den nationella lagstiftningen på grund av de så kallade oändliga tvisterna i EU-domstolen till följd av att EU-institutionerna enligt denna rättspraxis har rätt att åberopa ett skäl för undantag åt gången, tillsammans med den omständigheten att EU-domstolen enligt artikel 263 FEUF inte får utfärda förelägganden mot den berörda institutionen att förete den begärda handlingen.¹¹⁰

102. För det tredje rör Interporc inte en situation där en institution har antagit ett helt nytt beslut med hänvisning till ett skäl som grundade sig på påståenden om faktiska omständigheter som uttryckligen hade underkänts i en tidigare dom om ogiltigförklaring.

103. Mot denna bakgrund är jag inte övertygad om att domarna i målen Kadi, OMPI och Interporc ger rådet en klar befogenhet att återuppföra NITC:s namn i förteckningen i detta överklagande.

3. Rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan mot bakgrund av omständigheterna i detta överklagande

104. I artikel 47.1 i stadgan föreskrivs att var och en vars unionsrättsligt garanterade fri- och rättigheter har kränkts har rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol, med beaktande av de villkor som föreskrivs i den artikeln. I artikel 47.2 i stadgan föreskrivs ytterligare rätt till rättsmedel, inbegripet att envar har rätt till en rättvis rättegång.

105. Det ska inledningsvis erinras om att rådet enligt artikel 51.1 i stadgan är bunden av bestämmelserna i stadgan. Enligt artikel 52.3 i stadgan ska rätten till ett effektivt rättsmedel och rätten till en rättvis rättegång i artikel 47 i stadgan ges samma innebörd och räckvidd som i artiklarna 6.1 och 13 Europakonventionen.¹¹¹ Denna bestäms inte endast av ordalydelsen i Europakonventionen utan också av praxis från Europadomstolen mot bakgrund av vilken artikel 47 i stadgan ska tolkas.¹¹²

106. Rådet är följaktligen bundet av artikel 47 i stadgan när det antar restriktiva åtgärder, liksom alla andra unionsåtgärder. Rådets iakttagande av artikel 47 i stadgan med avseende på restriktiva åtgärder framgår av relevant rättspraxis från Europadomstolen rörande artiklarna 6.1 och 13 i Europakonventionen. De principer som utvecklats inom ramen för denna rättspraxis kommer att analyseras tillsammans med domstolens rättspraxis angående artikel 266 FEUF.

109 Jag noterar att det inte förelåg något åsidosättande av rätten till ett effektivt rättsmedel som konkret åberopades i domen i målet Kadi II och domen i målet OMPI II. Domen i målet Kadi II avsåg de rättssäkerhetsgarantier som ligger till grund för rätten till ett effektivt domstolsskydd, se domen i målet Kadi II, punkterna 97–165. I domen i målet Kadi I slog domstolen fast att sökandenas rätt till ett effektivt rättsmedel hade åsidosatts, men detta fastställande grundades på att de inte hade upplysts om de omständigheter som lagts dem till last och deras rätt till försvar, se domen i målet Kadi I, punkterna 349–351. Även om detta inte anförts i domen i målet OMPI II gjordes åtskillnad mellan rätten till ett effektivt rättsmedel och rätten till en rättvis rättegång i domen i målet OMPI I, punkterna 89 och 94.

110 Se Leonor Rossi och Patricia Vinagre e Silva, Public Access to Documents in the EU (Hart, 2017), sidorna 59–62, 175–177 och 197–198. Det bör noteras att EU-domstolen med särskild hänsyn till situationer rörande tillgång till handlingar har avslagit begäran om att ompröva sin rättspraxis enligt vilken EU-domstolen inte får utfärda förelägganden till institutionerna bland annat mot bakgrund av artikel 47 i stadgan. Se till exempel dom av den 2 oktober 2014, Strack/kommissionen (C-127/13 P, EU:C:2014:2250, punkterna 145–148), och dom av den 11 juni 2015, McCullough/Cedefop (T-496/13, ej publicerad, EU:T:2015:374, punkterna 16–28).

111 Artikel 52.3 i stadgan. Förklaringar avseende stadgan om de grundläggande rättigheterna (EUT C 303, 2007, s. 17) (nedan kallade förklaringarna), förklaringar avseende artikel 47, s. 29 och 30. Detta är föremål för unionsrätten som tillförsäkrar ett ”mer långtgående skydd” enligt artikel 52.3 i stadgan. Se mitt förslag till avgörande i målet Egenberger (C-414/16, EU:C:2017:851).

112 Förklaringar avseende artikel 52, s. 33. Se även till exempel dom av den 30 juni 2016, Toma och Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci (C-205/15, EU:C:2016:499, punk 41 och där angiven rättspraxis). Förslag till avgörande av generaladvokat Wathelet i målet Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:2, punkterna 73 och 74).

a) Domstolens rättspraxis rörande artikel 266 FEUF

107. Såsom redan anförts ovan ska enligt artikel 266 FEUF den institution vars rättsakt har förklarats ogiltig artikel 264 FEUF vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa den dom genom vilken rättsakten ogiltigförklarats. Vad som avses med åtgärderna är inte att avlägsna rättsakten från unionens rättsordning, eftersom detta redan följer av EU-domstolens ogiltigförklaring. Avsikten är snarare främst att undanröja de verkningar av rättsakten i fråga som påverkas av den fastställda rättsstridigheten.¹¹³

108. Såsom domstolen har fastslagit ska den berörda institutionen för att fullgöra sin skyldighet enligt artikel 266 FEUF att följa en dom om ogiltigförklaring fullt ut, inte bara följa domslutet i domen utan även de domskäl som ledde fram till domslutet och som utgjorde det nödvändiga stödet för detta, eftersom domskälen är nödvändiga för att fastställa det exakta innehållet i domslutet.¹¹⁴

109. Av domstolens fasta rättspraxis framgår även att de berörda institutionerna för att fullgöra sin skyldighet enligt artikel 266 FEUF har ett utrymme för skönsmässig bedömning för att bestämma de nödvändiga åtgärder som ska vidtas för att rätta sig efter följderna av en dom om ogiltigförklaring, med hänsyn till de särskilda omständigheterna i fallet.¹¹⁵ Som framgår av fast rättspraxis ankommer det inte på unionsdomstolen att sätta sig i de berörda institutionernas ställe genom att i domen ange de åtgärder som måste vidtas för att följa denna.¹¹⁶ Artikel 266 FEUF har också tolkats på så sätt att unionsdomstolen inte får utfärda förelägganden mot den berörda institutionen för att komma till rätta med den rättsstridighet som konstaterats i domen om ogiltigförklaring.¹¹⁷

110. Icke desto mindre är det enligt min mening på grundval av domstolens rättspraxis enligt artikel 266 FEUF en sak att tillerkänna den berörda institutionen ett utrymme för skönsmässig bedömning att välja hur de rättsstridigheter som konstaterats i domen om ogiltigförklaring ska rättas till. En användning av denna möjlighet av institutionen på ett sätt som innebär att artikel 47 i stadgan görs innehållslös är en helt annan sak.

b) Europadomstolens relevanta rättspraxis rörande artiklarna 6.1 och 13 i Europakonventionen

111. I domen i målet NITC II hänvisade tribunalen till Europadomstolens beslut i målet Hornsby mot Grekland¹¹⁸ och slog fast att rätten till ett effektivt rättsmedel inom ramen för restriktiva åtgärder vore ”illusorisk” om unionens rättsordning tillät att en dom som meddelats av unionsdomstolen förblir utan verkan till förfång för en av parterna. Verkställighet av en dom från tribunalen ska därför anses utgöra en del av ”rättegången” när det gäller rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan.¹¹⁹ I beslutet i målet Hornsby mot Grekland konstaterade Europadomstolen att ”rätten till

¹¹³ Dom av den 7 juni 2006, Österreichische Postsparkasse/kommissionen (T-213/01 och T-214/01, EU:T:2006:151, punkt 54).

¹¹⁴ Se till exempel dom av den 14 juni 2016, kommissionen/McBride m.fl. (C-361/14 P, EU:C:2016:434, punkt 35 och där angiven rättspraxis).

¹¹⁵ Se till exempel dom av den 28 januari 2016, CM Eurologistik och GLS (C-283/14 och C-284/14, EU:C:2016:57, punkt 76), och dom av den 14 juni 2016, kommissionen/McBride m.fl. (C-361/14 P, EU:C:2016:434, punkterna 52 och 53). Förslag till avgörande av generaladvokat Sharpston i målet kommissionen/McBride m.fl. (C-361/14 P, EU:C:2016:25, punkt 70). Detta framhölls i förslaget till avgörande av generaladvokat Léger i målet Interporc (C-41/00 P, EU:C:2002:162, punkterna 65–69).

¹¹⁶ Förslag till avgörande av generaladvokat Léger i målet Mattila/rådet och kommissionen (C-353/01 P, EU:C:2003:403, punkt 30 och där angiven rättspraxis).

¹¹⁷ Se till exempel dom av den 2 oktober 2014, Strack/kommissionen (C-127/13 P, EU:C:2014:2250, punkt 146). Denna rättspraxis överensstämmer med den avseende omfattningen av EU-domstolens behörighet enligt artikel 263 FEUF som hindrar dem från att utfärda förelägganden till institutioner, även om dessa avser det sätt på vilket de ska följa dess domar. Se till exempel domstolens beslut av den 26 oktober 1995 i de förenade målen Pevasa och Inpesca/kommissionen (C-199/94 P och C-200/94 P, EU:C:1995:360, punkt 24).

¹¹⁸ Europadomstolens dom av den 19 mars 1997, Hornsby mot Grekland, CE:ECHR:1997:0319JUD001835791, punkterna 40 och 41.

¹¹⁹ Domen i målet NITC II, punkt 61.

domstolsprövning” stadfästs i artikel 6.1 i Europakonventionen, varav rätten till tillgång utgör en aspekt och att det inte skulle vara rimligt att i denna artikel i detalj beskriva parternas processuella rättigheter – tillgång till rättvisa, offentliga och snabba förfaranden – utan att skydda verkställandet av rättsliga avgöranden.¹²⁰

112. När det gäller omfattningen av rätten till en rättvis rättegång vid en domstol enligt artikel 6.1 i Europakonventionen, har Europadomstolen slagit fast att denna rättighet ”ska tolkas mot bakgrund av ingressen till [Europakonventionen], där det bland annat anges att rättsstatsprincipen ska utgöra en del av det gemensamma arvet i de avtalsslutande staterna. En grundläggande aspekt av rättsstatsprincipen är rättssäkerhetsprincipen enligt vilken det bland annat krävs att när en domstol slutligt har avgjort en tvist, ska dess avgörande inte ifrågasättas”.¹²¹ Europadomstolen slog vidare fast följande: ”Rättssäkerhet förutsätter att principen om rättskraft iakttas, det vill säga principen om att ett avgörande är slutgiltigt. Enligt denna princip har ingen av parterna rätt att överklaga en lagakraftvunnen dom enbart för att utverka en ny prövning och ett nytt avgörande i målet.”¹²²

113. Med avseende på principen om rättskraft betonade Europadomstolen att ”domars rättskraft är begränsad i alla rättssystem med avseende på de personer som omfattas av domen och i materiellt avseende”¹²³ och att ”staten ansvarar för att rättssystemet organiseras på så sätt att sammanhängande förfaranden identifieras och vid behov förenas eller att talan inte kan väckas i nya förfaranden som rör samma fråga, i syfte att kringgå omprövning av lagakraftvunna domar som behandlas som ett förtäckt överklagande, inom ramen för parallella förfaranden”.¹²⁴

114. I sin rättspraxis avseende artikel 6.1 i Europakonventionen har Europadomstolen behandlat situationer där en redan lagakraftvunnen upphävdes genom en senare dom och upprättat ett ramverk vad gäller tillämpningen av rättssäkerhetsprincipen och principen om rättskraft (principen om att ett avgörande är slutgiltigt) där dess olika komponenter utvecklades.

115. Till exempel i domen i målet Kehaya m.fl. mot Bulgarien,¹²⁵ omprövades frågan om staten eller sökandena var ägare till samma mark i senare förfaranden och en annan bedömning gjordes.¹²⁶ Europadomstolen anförde att det ”skapar obalans och rättsosäkerhet” att ”ge” staten ”en andra chans” att utverka en ny prövning av en tvist som redan har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom.¹²⁷ Den slog följaktligen fast att sökandens rätt enligt artikel 6.1 i Europakonventionen äventyrades, eftersom den senare domen ”fråntog ett rättsligt förfarande, som avslutats genom ett lagakraftvunnet beslut och som dessutom verkställts, i dess helhet, all ändamålsenlig verkan”.¹²⁸ Myndigheterna agerade i strid med rättssäkerhetsprincipen i artikel 6.1 i Europakonventionen när den berövade det lagakraftvunna beslutet i det första förfarandet dess rättsliga verkan.¹²⁹

120 Beslutet i målet Hornsby mot Grekland, punkt 40. Se även till exempel Europadomstolens dom av den 25 juli 2017, Panorama Ltd och Miličić mot Bosnien och Hercegovina, CE:ECHR:2017:0725JUD006999710, punkt 62 och där angiven rättspraxis.

121 Se till exempel Europadomstolens dom av den 28 oktober 1999, Brumărescu mot Rumänien, CE:ECHR:1999:1028JUD002834295, punkt 61, dom av den 24 juli 2003, Ryabykh mot Ryssland, CE:ECHR:2003:0724JUD005285499, punkt 51, dom av den 21 april 2016, Chengelyan m.fl. mot Bulgarien, CE:ECHR:2016:0421JUD004740507, punkt 31 och där angiven rättspraxis.

122 Europadomstolens dom av den 6 december 2005, Popov mot Moldavien (nr 2), CE:ECHR:2005:1206JUD001996004, punkt 45 (citatt utelämnade), se även till exempel dom av den 27 oktober 2016, Vardanyan och Nanushyan mot Armenien, CE:ECHR:2016:1027JUD000800107, punkt 67 och där angiven rättspraxis.

123 Se till exempel Europadomstolens dom av den 12 januari 2006, Kehaya m.fl. mot Bulgarien, CE:ECHR:2006:0112JUD004779799, punkt 66, och dom av den 16 januari 2014, Brletić mot Kroatien, CE:ECHR: 2014:0116JUD004200910, punkt 43.

124 Europadomstolens dom av den 13 november 2007, Driza mot Albanien, CE:ECHR:2007:1113JUD003377102, punkt 69.

125 Europadomstolen dom av den 12 januari 2006, Kehaya m.fl. mot Bulgarien, CE:ECHR:2006:0112JUD004779799.

126 Domen i målet Kehaya m.fl. mot Bulgarien, punkterna 59–60, 62, 67 och 68.

127 Domen i målet Kehaya m.fl. mot Bulgarien, punkt 69.

128 Domen i målet Kehaya m.fl. mot Bulgarien, punkt 70.

129 Domen i målet Kehaya m.fl. mot Bulgarien, punkt 70.

116. Målet *Esertas mot Lithuania*¹³⁰ rörde dessutom en situation där anspråken inte var identiska men avsåg exakt samma rättsliga förhållanden och samma faktiska omständigheter som var avgörande för att avgöra tvisten, enbart tidsperioden för dessa anspråk skiljde sig åt.¹³¹ Europadomstolen slog fast att "en situation där de faktiska omständigheter som redan hade fastställts genom ett lagakraftvunnet beslut i ett mål därefter åsidosätts av domstolen i ett nytt mål som avser samma parter kan likställas med en situation där ett lagakraftvunnet och verkställbart beslut upphävs i dess helhet till följd av att förfarandet återupptagits."¹³² Den slog därför fast att en sådan situation även kan utgöra ett åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen i strid med artikel 6.1 i Europakonventionen.¹³³

117. Med avseende på rätten till ett effektivt rättsmedel i artikel 13 i Europakonventionen, har Europadomstolen i sin rättspraxis betonat att även om denna bestämmelses räckvidd kan variera beroende på typen av klagomål som sökanden framfört enligt Europakonventionen måste det rättsmedel som krävs enligt artikel 13 vara "effektivt" "såväl faktiskt som rättsligt, särskilt på så sätt att utövandet av denna rättighet inte på ett otillbörligt sätt hindras av myndigheternas åtgärder eller underlåtenhet,¹³⁴ eller på så sätt att den påstådda överträdelsen antingen förhindras eller upphör eller att rimlig gottgörelse utges för överträdelser som redan inträffat".¹³⁵ Europadomstolen drog mot den bakgrunden slutsatsen att "oavsett om det slutliga avgörandet som ska verkställas har formen av en dom eller ett förvaltningsbeslut, föreskrivs såväl i nationell lagstiftning som i [Europakonventionen] att det ska verkställas".¹³⁶ Med denna slutsats drog Europadomstolen en gräns till domen i det ovan nämnda målet *Hornsby mot Grekland* och relaterad rättspraxis där den hade utvecklat denna maxim ur den så kallade rätten till tillträde till en domstol som följer av artikel 6.1 i Europakonventionen.¹³⁷

118. Mot bakgrund av det ovanstående vill jag påpeka att Europadomstolens tolkning av rätten till en rättvis rättegång i den mening som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen tar hänsyn till behovet av att garantera rättssäkerhet genom att förhindra en senare dom som ger en myndighet en "andra chans" att driva tvister avseende frågor som i sak är identiska med dem som togs upp i den första domen, även i sådana situationer där principen om rättskraft inte är strikt tillämplig. Genom att beakta rättsmedlets effektivitet, såväl faktiskt som rättsligt, läggs vid Europadomstolens tolkning av artikel 13 i Europakonventionen dessutom tonvikten på att säkerställa verkställighet av en dom och på att en sådan dom erhålls på ett meningsfullt sätt, följs och ger sökanden tillräcklig gottgörelse. Jag anser att dessa punkter vägleder tolkningen av rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan och dess tillämpning på beslutet om återuppförande i förteckningen i detta överklagande.

130 Europadomstolen dom av den 31 maj 2012, *Esertas mot Litauen*, CE:ECHR:2012:0531JUD005020806.

131 Domen i målet *Esertas mot Litauen*, punkterna 23 och 24.

132 Domen i målet *Esertas mot Litauen*, punkt 25.

133 Domen i målet *Esertas mot Litauen*, punkt 25.

134 Europadomstolens dom av den 27 juni 2000, *İlhan mot Turkiet*, CE:ECHR:2000:0627JUD002227793, punkt 97, se även till exempel dom av den 12 september 2012, *Nada mot Schweiz*, CE:ECHR:2012:0912JUD001059308, punkt 207 och där angiven rättspraxis.

135 Europadomstolens dom av den 26 oktober 2000, *Kudła mot Polen*, CE:ECHR:2000:1026JUD003021096, punkterna 157 och 158, se även till exempel dom av den 16 januari 2018, *Ciocodeică mot Rumänien* CE:ECHR:2018:0116JUD002741309, punkt 88 och där angiven rättspraxis. Det bör noteras att artikel 35.1 i Europakonventionen i vilken bestämmelsen om att alla nationella medel ska ha uttömts fastställs grundar sig på antagandet som kommer till uttryck i artikel 13 i Europakonventionen, med vilket en "nära samhörighet" föreligger, att det finns ett effektivt rättsmedel med avseende på ett åsidosättande av en parts rättigheter enligt Europakonventionen, se domen i målet *Kudła mot Polen*, punkt 152. Europadomstolen har anfört att ett rättsmedel som är beroende av åtgärder som medlemsstaternas myndigheter vidtar efter eget skön inte kan anses vara effektivt enligt artikel 35.1 i Europakonventionen. Se till exempel Europakonventionens beslut av den 29 juni 2004, *B och L mot Förenade kungariket*, CE:ECHR:2004:0629DEC003653602, s. 9, dom av den 29 april 2008, *Burden mot Förenade kungariket*, CE:ECHR:2008:0429JUD001337805, punkt 40 och där angiven rättspraxis.

136 Europadomstolen dom av den 13 november 2007, *Ramadhi m.fl. mot Albanien*, CE:ECHR:2007:1113JUD003822202R, punkt 49. Se till exempel Europadomstolens dom av den 3 februari 2009, *Nuri mot Albanien*, CE:ECHR:2009:0203JUD001230604, punkt 8, dom av den 3 februari 2009, *Hamzaraj mot Albanien* (nr 1), CE:ECHR:2009:0203JUD004526404, punkt 26.

137 Se fotnot 120 ovan. Se även till exempel Europadomstolens dom av den 31 juli 2012, *Manushaqe Puto m.fl. mot Albanien*, CE:ECHR:2012:0731JUD000060407, punkterna 72, 90 och 94 (i vilken det hänvisas till domen i målet *Hornsby mot Grekland*, punkt 40).

c) Tillämpning under omständigheterna i förevarande överklagande

119. Jag anser därför att artikel 47 i stadgan, mot bakgrund av Europadomstolens relevanta rättspraxis rörande artiklarna 6.1 och 13 i Europakonventionen, ska tolkas på så sätt att den begränsar unionsinstitutionens utrymme för skönmässig bedömning enligt artikel 266 FEUF att vidta åtgärder för att avhjälpa fel som konstaterats i en dom från unionsdomstolen under omständigheter som kan anses ge institutionen en ”andra chans” till att på nytt pröva rättsliga frågor som avgjorts av EU-domstolen i en tidigare dom och därigenom beröva parter deras rätt till ett effektivt rättsmedel med avseende på den domen.¹³⁸ Jag understryker att rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan måste vara effektiva ”såväl faktiskt som rättsligt”.

120. I motsats till vad rådet har gjort gällande syftar en sådan tolkning inte till att begränsa domstolens rättspraxis rörande artikel 266 FEUF på området för restriktiva åtgärder. Den säkerställer snarare mer allmänt att det system med rättsmedel som har inrättats genom artikel 266 FEUF är fullständigt förenlig med artikel 47 i stadgan.

121. En sådan tolkning förlorar inte heller sin relevans av den anledningen att en skadeståndstalan kan väckas för att ålägga EU utomobligatoriskt skadeståndsansvar.¹³⁹ Jag är medveten om att det i princip är möjligt att väcka en skadeståndstalan i princip för att ersätta en part för den skada som denne lidit till följd av rättsstridiga handlingar eller beteenden som rådet gjort sig skyldigt till i samband med antagandet av beslut om återuppförande på området för restriktiva åtgärder.¹⁴⁰ En skadeståndstalan kan enligt min mening dock inte ge upprättelse vid åsidosättande av rätten till ett effektivt rättsmedel under de omständigheter som föreligger i detta överklagande, om rådets utrymme för skönmässig bedömning vid valet av åtgärder som det ansett vara nödvändiga för att avhjälpa fel fastställs vara förenligt med artikel 266 FEUF. Under dessa omständigheter skulle villkoren för unionens utomobligatoriska skadeståndsansvar, nämligen kravet på en *tillräckligt klar överträdelse* av en rättsregel som har till syfte att ge enskilda rättigheter,¹⁴¹ inte vara uppfyllda.

122. Med detta sagt har tribunalen enligt min mening inte gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning i domen i målet NITC II.

123. Jag anser att skälen vad avser ekonomiskt stöd och logistiskt stöd utgör två skilda skäl som åberopades av rådet för att återuppföra NITC:s namn i förteckningarna på grundval av kriteriet för uppförande i förteckningen i artikel 20.1 c i beslut 2010/413 och artikel 23.2 d i förordning nr 267/2012, i vilka det hänvisas till tillhandahållande av stöd till Irans regering.

124. Av ordalydelsen ”t.ex.” i artikel 23.2 d i förordning nr 267/2012 (stöd, t.ex. materiellt, logistiskt eller ekonomiskt stöd) framgår att de tre typer av stöd som anges där inte är uttömmande,¹⁴² och att således andra typer av stöd kan omfattas.¹⁴³ EU-domstolen har slagit fast att detta rekvisit avser *allt stöd* som, även om det inte har någon direkt eller indirekt koppling till spridningskänslig kärnteknisk

138 Det påpekas att utövandet av de rättigheter som föreskrivs i artikel 47 i stadgan alltid kan bli föremål för en motiverad begränsning, såsom föreskrivs i artikel 52.1 i stadgan. Se till exempel domen Kadi II, punkt 101.

139 Se artiklarna 268 och 340.2 FEUF.

140 Se till exempel dom av den 13 december 2017, HTTS/rådet (T-692/15, EU:T:2017:890), (talan om skadestånd ogillades) och dom Batani/rådet (T-455/17, pågående), se även, för ett liknande resonemang, dom av den 18 september 2015, HTTS och Batani (T-45/14, ej publicerad, EU:T:2015:650, punkt 66).

141 Se till exempel dom av den 30 maj 2017, Safa Nicu Sepahan/rådet (C-45/15 P, EU:C:2017:402, punkterna 29 och 30).

142 Det kan vara värt att notera att inte alla språkversioner av artikel 23.2 d i förordning nr 267/2012 är identiska. I de flesta av dessa anges begreppet stöd i början av uppräkningsen av exempel på tillhandahållande av stöd (stöd, t.ex. materiellt, logistiskt eller ekonomiskt ”stöd”). I vissa språkversioner (se till exempel de estniska, finska och tyska versionerna) nämns emellertid omedelbart de tre exemplen på materiellt, logistiskt eller ekonomiskt stöd. Detta förefaller ge ytterligare stöd för standpunkten att skälen vad avser ekonomiskt och logistiskt stöd utgör separata skäl och att tribunalen inte beslutade i sak om ”stöd” i allmänhet, utan snarare med avseende på skälet avseende ekonomiskt stöd i domen i målet NITC II.

143 Se till exempel dom av den 1 mars 2016, National Iranian Oil Company/rådet (C-440/14 P, EU:C:2016:128, punkt 84), beslut av den 4 april 2017, Sharif University of Technology/rådet (C-385/16 P, ej publicerad, EU:C:2017:258, punkt 68).

verksamhet men ändå, på grund av sin kvantitativa eller kvalitativa betydelse, kan främja sådan utveckling genom att tillhandahålla den iranska regeringen resurser eller medel av i synnerhet materiell, ekonomisk eller logistisk art som gör det möjligt att fortsätta sådan spridningskänslig verksamhet.¹⁴⁴

125. Mot bakgrund av detta anser jag att NITC:s rätt till ett effektivt rättsmedel inte har åsidosatts i förevarande fall, eftersom domen i målet NITC I inte bara verkställdes effektivt, utan skälet logistiskt stöd inte heller hade prövats av tribunalen i denna dom. Följaktligen framgår inte av handlingarna i målet att rådet fick till stånd en ny prövning av avgörandet i domen i målet NITC I.

126. Även om tribunalens konstaterande, som återgetts ovan i punkt 54, angående omfattningen av rådets befogenhet att ändra påståendet till ett påstående om logistiskt stöd, skulle kunna hamna i konflikt med Europadomstolens rättspraxis rörande ”en andra chans” att väcka talan (se punkterna 112–116 ovan), har inga detaljerade yttranden avseende tillämpningen av denna rättspraxis på omständigheterna i detta överklagande inletts.

127. De handlingar som inletts till domstolen i detta överklagande har inte heller styrkt påståendet att rådet ägnade sig åt så kallad lagringsverksamhet och således höll tillbaka rättsliga och faktiska argument vid tidpunkten för det första uppförandet i förteckningen för att använda dessa vid återuppförandet av NITC i förteckningen.

128. Jag anser följaktligen att, trots att detta överklagande inte kan avgöras med stöd av domarna i målen Kadi, OMPI och Interporc och restriktiva åtgärder som rådet vidtagit begränsas av rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan, inbegripet relevant rättspraxis från Europadomstolen rörande artiklarna 6.1 och 13 i Europakonventionen, beslutet om återuppförande inte åsidosatte NITC:s rätt till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan under de omständigheter som föreligger i detta överklagande.

VI. Förslag till avgörande

129. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att domstolen ska ogilla NITC överklagande såvitt avser den första grunden.

¹⁴⁴ Dom av den 28 april 2016, Sharif University of Technology/rådet (T-52/15, EU:T:2016:254, punkterna 54, 59 och där angiven rättspraxis) (överklagandet ogillades genom beslut av den 4 april 2017, Sharif University of Technology/rådet, C-385/16 P, ej publicerad, EU:C:2017:258). Se även till exempel dom av den 1 mars 2016, National Iranian Oil Compan/rådet (C-440/14 P, EU:C:2016:128, punkterna 79–81), och dom av den 8 september 2016, Iranian Offshore Engineering & Construction/rådet (C-459/15 P, ej publicerad, EU:C:2016:646, punkt 58 och där angiven rättspraxis).